

779

BIBLIOTEKA

Zakl. Nar. im. Ossolińskich

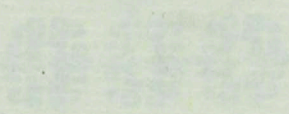
XVII

2818

772

CICADA
RHYTHMICA.

F. J. ...
...
...

...

...

...

...

...

CICADA RHYTHMICA.

F. Raymundi Madrowic
Leopolitani ex Prouintia Russiæ
Ordinis Prædicatorum.

T O M. I.

Super quæstiones 43. primæ partis summæ
Theolæ Doctoris Angelici.

D E

D E O V N O & T R I N O

L E O P O L I.

In Officina Michaelis Sloska, ARCHIEPIS
Typographus Anno D. 1639.

9.772

Opus in primum tomum distinctum
Cicada Rythmica de Deo Vno &
Trino nuncupatum laudabiliter per Re-
uerendum ac Religiosum Prēm Raymūn-
dum Madrowic Ordinis Prædicatorum
Prouinciæ Ruffiæ S. Th. Bacc: confcri-
ptum, & à Theologis eiusdem Ordinis
lectum & trutinatum ac alias approbatum,
vt liberè possit & valeat typis mandari
& in lucem edi Authoritate Illustrissimi ac
Reuerendissimi Domini D. ARCHIEPI-
SCOPI Leopoliens: &c. damus & con-
cedimus facultatem per præsentem manu
& sigillo nostris subscriptas & signatas.
Leopoli, 5. Iulij Anno Domini, 1639.

Andreas Sredziński Præpositus Præm
Custos Vicarius in spiritualibus
& Officialis Generalis
Leopoliens: Mp.

XVII - 2818 - II

CLARISSIMÆ
CIVITATI LEOPOLIENSI
Patriæ suæ Charissimæ.

Fr. Raym: Madrowic Fælicitatem.

ANtiquissimos Atheniensium, aureas
cicadas capillorum cincinnis impli-
catas gestasse, tradunt Authores, eò quòd
musicæ sint cicadæ, & Apollini sacræ, qui
patrius erat Deus civitatis Athenarum.
Si quando autem hoc canorum genus ani-
malium, lyram à Deo in pectus suum da-
cam, contentiosius exercet, quam sub tem-
pus stellæ gutturis æstuosi, ac solis quasi
ignei, vnde Maro: Sole sub ardenti reso-
nant arbusta cicadis: mihiq; tunc ab audi-
tu scholæ almi generalis Studii Patauini,
in Conventu S. Augustini otiosius vacãti,
& opusculum hoc minutum tenuiore stilo
modulãti, porrecta ansa præfigendi titulũ
Cicada. Tam rãdem in lucem prouolare
gestientem, cui potissimum dedicarem, in

ipſos incurriſti oculos o LEOPOLIS Ci-
uitatum inclyta, Metropolis Ruſſiæ, quæ
ortus mei (dicam cum Tullio) magnâ par-
tem vèdicas, ne mihi ſolum natus ſim, ſed
& Tibi Patriæ chariſſimæ. Gaudeo autè
me Tuum eſſe, & Tuis in Domino gloriari
virtutibus, licet ſacer Ordo Prædicatorû,
habeat gratiâ Dei mundo ereptum. Mul-
tum tibi ſplendoris affert fundator Tuus
Leo Princeps Ruſſiarum, plurimum tot
elogia & priuilegia Sereniſſimorum Regû
Tuorû, præ alijs Regni Ciuitatibus, Tibi
ſingulariter indultat & ne dicam ad inui-
diam vſq; amor Beatiffimi ſucceſſoris,
Diui Petri Apoſtoli, Sixti Papæ V. Te ad
inſignia ſuâ, velut cognatam, aut potius
filiam admittentis. Clareſcis præterea tâ-
quam argento ſeptuplum purgato ſtudijs
tot publicis Philoſophicis, tot velut auro
fulgentiſſimo Theologicis, tot ſedibus
alij, Illuſtriſſimis Archiepiſcopali, Pala-
tinali, Senatorijs: Epicoſcopali Suffraganea
Capitaneali, & Catholicâ ſede Archiepi-
ſcopali Armenorum, velut gemmis cæleſ-

ſtibus

stibus distincta. Senatum Tuum, Senatū
Sapientem; felicitatem ingeniorum, alteras
Athenas Regnum appellat, Equestris
ordo Militum matrem benignam, paupes
res refugium, aduenæ ipsam hospitalita-
tem, solæ in vniuersum hæreses, nunquam
in te locum habentes, capitalem inimicā:
dum antiquitus Ordines tot sacri Relligi-
onum, choros astrorum omnemq; orna-
tum coelorum, cum splendidissimo decore
Domuum Dei, magnificè ac liberaliter in
te imitentur. Debitum ergo & heredita-
rium mihi est Te colere, quæ & olim Ge-
nitorem meum virum Tuum Consularē,
& me secretarium Tuum, cui non tam
luris vtriusq; Doctoratus officia exercen-
ti, quam vt Patritio Tuo priuilegia Tua
credideras habuisti: dignum quoq; nunc
humiliter petere, vt istum qualemcumq;
laborem, gratâ suscipias manu, alterum
breui de Deo Incarnato tomum
præstolando.

Diploma Apostolicum ad Senatum Leopoliensem.

SIXTVS PAPA. V.

Dilecti filij salutem & Apostolicam benedictionem. Aperuit nobis nuper Venerabilis Frater Ioannes Demetrius Archiepiscopus Leopoliensis, Pater & pastor animarum vestrarum, piam mentem & intentionem vestram quam magnopere cupitis: ut insignia Ciuitatis vestrae Leopoliensis, quae cum nostris insignibus in leone conueniunt, per nos aliquo munere decorentur, ac illustrentur. Nos huic vestro pio ac deuoto desiderio ad maiorem omnipotentis Dei gloriam, & Sanctae Romanae Ecclesiae decus, ac sempiternam erga vos eximia caritatis nostrae memoriam annuere cupientes, vestrisque ac dicti Demetrii Archiepiscopi supplicationibus inclinati, Leoni dictae ciuitatis communibus insignibus vestris tres monticulos & stellam de Leonis nostri stemmate desumptos Apostolicam auctoritate tenore praesentium perpetuo inserimus, & adiungimus, sperantes fore ut vos huiusmodi stellae & montium mystico praesidio muniti, de inimicis vestris quibus cum bellum continuum gerendum est, exoptatam victoriam reportetis. arma siquidem militiae nostrae

stra (vt Apostolus ait, non sunt carnalia sed potē
tia Deo ad destructionem munitionum, consilia
destruentes, & omnem altitudinem extollentem
se aduersus scientiam Dei, & in captiuitatem re-
digentes omnem intellectum in obsequium Chri-
sti, & in promptu habentes vlcisci omnem ino-
bedientiam. Quid enim aliud per leonem intelli-
gi debet, nisi Christus, iuxta illud Apocalipsis 5.
Vicit leo de tribu Iuda. Et Amos c 3. Leo
rugiet quis non timebit? Dominus locutus est,
quis non euangelizabit? De quo etiam Num: c
24. accubans Dormiuit vt leo. Quid per mon-
ticulos nisi Ecclesia Catholica super ædificata su-
per firmam petram in confessione Sanctissimæ
Trinitatis. iuxta illud Esaiæ. C: 2. Mons do-
mus Domini, in vertice montium, & eleuabitur
super omnes colles, & fluent ad eam omnes gē-
tes, & ibunt populi multi, & dicent, venite ascen-
damus ad montem Domini, ad domum Dei Iac-
ob, & docebit nos vias suas. Quid deniq; per
stellam designatur nisi Beatissima Virgo Maria:
quæ & Mater gratiæ & Mater misericordiæ pro
salute fidelium suorum athletarum sedula exora-
trix ad Christum verum leonem, quem Mater mis-
lactauit vberibus, intercedit, vt Num c 24. Ori-
etur stella ex Iacob, & consurget virga de Israel,
& percutiet Duces Moab. Sumite ergo vos be-
nedictionis filij exemplar insignium nostrorum
presentibus hic expressum, illudq; contra quos-
cunq; inimicos vestros visibiles & inuisibiles gerit

te, vt eiusmodi adminiculo innixi post adeptam
a vobis de vtroq; hoste in hoc mundo victoriam,
præmia Cælestis gratiæ in alio sæculo consequi
possitis. Quoniam vero contingere potest, vt no-
stra hæc insignia vestris insignibus aliter quã res
præsententur inserta & adiuncta secundum tem-
porum conditionem, locorum situationem, ac
ipsius rei qualitatem magis decori publico & Chri-
stianæ religioni congruere, & inservire valeant,
vobis illa ad libitum vestrum, vbi quando & quo
modo videbitur decentius inserendi, adiungendi,
& collocandi facultatem & auctoritatem per
præsentem concedimus & impertimur, contrariis
non obstantibus quibuscunq;. Datum Romæ
apud S: Marcum sub annulo Piscatoris. die XV
Septem: MD. LXXXVI. Pontificatus nostri
Anno secundo, Tho: Thoms Gualterutius,

FACULTAS IMPRIMENDI,

Fr. Iacobus Dominicus à Potok Poto-
cki S. Th: Bacc: Prior Prouincialis Pro-
uinciae Russiae Ord. Præd: tenore præsen-
tium concedimus Reu: P. F. Raymuudo
Madrowic Sac Th. Baccalaureo eiusdē
ordinis licentiam dandi ad prælum opus-
sculum Paternitatis suæ dictum Cicada
Rythmica super D. Thomam in primâ
parte. Datum in Conuentu nostro Leo-
poliē: S. M. Magdalena 18. Iuij. 1639.

Fr. Iacobus Dominicus Potocki
Bacc. Prouincialis Russiae
qui supra Mp.

A P P R O B A T I O N E S.

EX commissione A R P. Prouincialis
nostri Ruffiæ Ordinis Prædicatorum
legi opusculum totum, cui Author R P.
Fr. Raym: Madrowic Bacc. titulum præ-
fixit Cicada Rythmica, quippe quæ reso-
nat primæ partis D. Thomæ Aquinatis
tractatum de Attributis Dei Absolutis, &
mysterium Trinitatis Personarum in Di-
uinis: quod quidem in gratiam studiofo-
rum Theologiæ Thomistica typis euul-
gari dignû fore cenſeo. Datum Leopoli
in Conuentu S. Magdalenzæ.

Iſta eſt Ego Fr. Modestus Magister
eiusdem Ordinis &
Prouinciæ.

Methodum breuem & verissimam The-
mologiae de Absolutis & Sanctissima
Trinitate iuxta mentem D. Thomae Cica-
dam nuncupatam, à R. P. Fr. Raymundo
Madrowic compilatam, & ad trutinans-
dum mihi ab Adm. R. P. Fr. Iacobo Do-
minico Potocki Sac. Th. Baccalaureo
Prouinciali nostro Prouinciæ Russiæ, &
ab A. R. R. P. P. Moderatoribus Studij Ge-
neralis porrectam, proficuum studiis sci-
entiarum Regiæ & maximè accommo-
datam censeo, dignamque mandari typis
existimo & approbo.

Ita est Ego Fr. Simon Okolski
Sac. Theol. Bacc.
Manu pro.

EGo Fr. Petrus Chlasceuius S. T. B. &
Viceregens fidem facio, me legisse ac
perlegisse librum cui inscriptio est Cicada
Authore R. P. F. Raymundo Madrowic
S. T. B. nihilq; in eo Catholicæ Apostolicæ
& Romanæ fidei contrarium reperisse.
Leopoli 30, Octobr: 1637. Manup.

QVÆSTIO. I.

De sacra doctrina, qualis sit,
& ad quæ se extendat.

ARTICVLVS I.

DEVS HOMINI FINIS, sed vt is sciatur
Perneceffe Doctrina Sacra reuelatur
Quia per naturales erroneas tantum,
Vix vix pauci de Deo noscunt aliquantum.
II.

Hanc voca Scientiam, nam subalternata
Dei & Beatorum a quâ deriuata
Scientiæ, ex ipsâ sumit principia,
Vt ex superiori, fide non dubiâ
III.

Vna autem non plures, nam plura complecti
Sub vna ratione formali obiecti
Nouit id est a Deo vt sunt reuelata,
Reuelabilitatis ratio formata,
IV.

Et ista Scientia est Speculatiua
Et practica: lumini nam comparatiua
Dei, qui & se nouit, & quæ facit, magis
Tamen Speculatiua nam de Deo agit,
V.

Dignior Scientiâ quâuis Speculanti
Nam eius certitudo ex nunquam erraret
B

Est Diuino lumine: tum quia maiorem
Materiam assumpsit supra rationem,
Dignior & practiciis, nam sola ad finem
Est vltimum, æternam beatitudinem

VII

Hinc cùm sit sapientis munus ordinare,
Atq; per altiore[m] causam iudicare,
Iure sapientia maxima vocatur
Quia propriissime hac determinatur
De Deo, vt est causa altissima, duce
Cum naturali tum & reuelatâ luce
Imo & simpliciter hanc maximam voca
Supra cuncta genera humanarum loca.

VII.

Eius subiectum Deus, quia vniuersa
Sub ratione Dei, ex fide conuersa,
Pertractatum vel quia sunt ipsemet Deus
Tum vel quod possessio & factura eius.

VIII.

Estq; ex principijs cum sit illatiua
Ad probandum quæ docet, Argumentatiua.

IX.

Metaphoris vtitur dum docet vt breui
Intelligent & rudes negotio leui,
Ac sub unâ literâ plures sensus eius
Quia specialiter ipsi author Deus
Qui & voces vt homo ad significandum
Insuper & ipsas res scit accommodandum.
Hinc præter historicum siue literalem,
Habet scriptura trinum iam spiritualem

Allêgo.

Allegoricum namq; sensum rectè ponam
Dum res antiquæ legis signant legem nouam.
Tropologicus desin, seu sensus moralis
Signat Christi res simus vt quilibet talis
Anagogicus tandem dum ea signantur
Quæ nobis in æternâ gloriâ parantur.

Q V Æ S T I O. II.

De Deo, an Deus sit.

ARTICVLVS: I.

Iste sermo: Deus est; perse notus quidem,
Quia est cum Subiecto prædicatum idem,
Sed non notus quo ad nos. prædicati tota
Et subiecti ratio nam nobis ignota;

II.

Deum esse, per causam nequit demonstrari
Quia causam non habet, neq; potest dari;
Hinc cum non demonstraretur ita a priori
Poterit demonstrari à posteriori
Sic enim per effectus nobis notiores
Illorum quod author sit simus certiores.

III.

Est ergo Deus, quinq; vñs id probabis,
Nam primum mouens quod sit actu demonstra
Primumq; efficiens, & non factibile bis
Primum necessarium & non possibile;
Ex ordine Entium per quam maxime Ens
Et quod cuncta gubernat summum Intelligens;

Q V Æ S T I O. III.

De simplicitate Dei.

ARTICVLVS. I.

DEus quòd non sit corpus, hoc trinà firmetur
Ratione: est primum Mouens nec mouetur,
Diuisibilitatis potentià caret,

Nobilissimumq; Ens vità per se claret.

II.

Materiae & formæ compositionem

Non habet, materiam sed excludit omnem

Quia est purus actus: per se: atq; primò

Forma: Per essentiam bonusq; omnino.

Materiale autem participatiuè

Est bonum vt à formà trahit coniunctiue

III.

Et cùm Deus sit forma immaterialis

Nec sit per essentiam individualis

Idem est Essentia Dei, quod est Deus,

Quod natura, quod vita, quod Deitas eius.

Homo & humanitas non sunt idem merè

Homo habet hæc ossa hasq; carnes vere

Quæ definitionem non ingrediuntur

Speciei, sed huic homini iunguntur.

IV.

Idemq; Essentia quod & Esse Dei

Hoc trinà ratione adscribendum est.

Nam est prima omnium causa, nec causata

Ab alio, nec vlllo principio nata.

potentialitatem habet nullam, quia
Ab esse essentia quibus distinctiva
essentia ad esse illis comparatur,
Velut si potentia ad actum ducatur
Tertio, Deus entis continens primatum
Est ens per essentiam, non participatum.

V.

hinc in nullo genere Deus est, tum siue
Quod non species, seu quod non ita reductiuè,

VI.

Necq; accidentia vlla sunt in Deo
Quia & potentia nulla est in eo
Est actus simpliciter purus, estq; primum
Ens simpliciter, suum & Esse intimum.

VII.

Et sic per supradictas firmas rationes
Omnes à Deo pellas compositiones
Sed est omnino simplex, quicquid reperitur
In Deo, verus Deus hoc ipsum dicitur.

VIII.

Est incomponibilis cum alijs, quia
Ipse prima omnium causa effectiua.
Primoq; per se agit in entibus primatum
Simpliciter, ex nullo participatum.

Q V Æ S T I O. IV.

De perfectione Dei.

ARTICVLVS. 10

Perfectus summe Deus nam summe actiuum
Est primum principium nullo defectiuum

Et tale principium non in actu tantum
Agnosce, sed in actu maxime in quantum

II.

Perfectiones rerum omnium in Deo
Sed eminentiori modo sunt in eo
Nam ipse Efficiens Causa est ad omnes
In qua rerum omnium sunt perfectiones
Hinc quicquid in effectu est perfectionis
Hoc in efficiente præexistens ponis,
Item: cum sic subsistens per se ipsum esse
In hoc perfectiones ponere necesse
Omnes offendi, tamen sub simplicitatis
Ratione, & puræ uniformitatis.
Quia quæ in seipsis, sunt multiplicata,
Aut diuersa, unum sunt in Deum relata

III.

Similes aliquantum creaturæ Deo
Participatum esse nam habent ab eo,
Sed cum Deus in nullo genere locandus
Nec in specie cum re ulla copulandus
Quando eius Divino esse simulantur
Analogice tantum ipsum imitantur
Vt per analogiam ipsum quoque esse
Cunctis rebus commune dicendum necesse
Sed non Deus similis, nam longe diuersi
Ordinis à factorâ factor vniuersæ

Q V Æ S T I O. V.

De bono in communi.

ARTICVLVS. I.

ENS & Bonum sunt idem in realitate,
Quia omne in tantum pollet bonitate
In quantum est ens actus: hinc dum fit perfectum
Fit & appetibile: sed per intellectum
Differunt, supra Entis nam conceptionem
Bonum appetibilis dicitur rationem.

II.

Sed quia intellectus proprium obiectum
Est Ens, & primo illud intrat intellectum,
Hinc ens est prius Bono, iuxta rationem,
Prius cadens in nostram intellectionem.

III.

Omne Ens dicas bonum: nam dum reperitur
Actu, quasi perfectum est & appetitur.
Sed ens Mathematicum bonum non vocatur
Quia in intellectu solo collocatur.

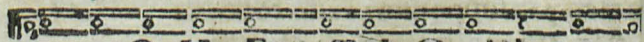
IV.

Bono finalis causæ ratio adiuncta,
Quia bonum est finis quod appetunt cuncta,
Tamen præsupponitur ratio formalis
Atque efficientis causæ, quia talis
Ratio quæ probatur in causando prima,
Inuenitur in ipso causato vltima
Vnde sic: in causando primum inducetur
Fini quo efficiens causa commouetur,

Dein efficientis actio quæ mouet
Ad formam cui tandem forma se admouet
Sed totum è conuerso dicas in causato,
Primò formā per quam quid est ens, collocato.
Dein vt sic in eo virtus effectiua
Ac in esse perfecto similis factiua
Tandem ratio boni illi adscribatur
Et per hanc perfectio in ente fundatur
V.

In modo, & specie, & ordine, boni
Stat ratio perfectum quia optat ponit
Eo statu, vt illi nil desideretur
Si numerus & pondus & mensura detur.
VI.

Per honestum, utile, & delectabile
Bonum conuenienter est diuisibile,
Nam his modis terminat appetitus motum,
A simili corporis naturalis notum.
Vtile in aliud à se ordinatum
Honestum autem per se est desideratum.
Delectabile tandem ex sui naturā
Dat quietem, nec vlla te plus mouet cura,
Hæc diuisio boni humani videtur
Propria: tamen bono vt bonum est detur.

Q V Æ S T I O. VI.

De Bonitate Dei.

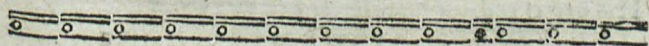
ARTICVLVS. I.

BONUM esse conuenit Deo, nam est prima
Rerum vniuersarum causa effectiua

Vnde superficies corporis cuiusq;
Non excedit, quin dicas, procedit huc vsq;
Et motus eius nisi cadat terminatus
Non esset naturalis inter computatus
Aequè Mathematicum corpus, vbi datum
Actu, mox est sub forma quanti terminatum.

IV.

Et sicut infinitum permagnitudinem
Non est, sic actu non est per multitudinem
Nam multitudo actu, tandem mensurata
Venit, certâ specie numeri arctata.
Licet in potentia non semper sit ita
Quia diuisibile it in infinita.

Q V Æ S T I O. VIII.

De existentia Dei in rebus.

ARTICVLVS. I.

DEus est quam intimè in omnibus rebus
In quibus vis naturæ sint hæ species
Nam causat & conseruat ipsum esse rerum
Quod est intimissimum vt formale merum.
Sed tamen non est Deus morè accidentis
Neq; vt pars, sed tantum per modum agentis
Dum sic in esse rerum semper operatur
Per hunc omne est, per hunc omne cõseruatur

II.

Et est vbiq; Deus. in re ac in loco.
Sivè rem quæ est locus pro re solâ voco

Sive pro loco ipsot tamen non est opus
Dum replet, vt repleat locum sicut corpus,
Sed Deum cuncta loca replere sic satis
Quod dat, conseruat esse omnibus locatis,
Quæ quando in hoc esse possunt remanere,
Possunt etiam loca omnia replere.

III.

Trinum verò communem modum existendi
Deus habet in rebus, seu dicas essendi,
Primò dans esse rebus est per essentiam,
Secundo: cuncta videns est per præsentiam.
Tandem per potentiam, quia posse Dei
Perfectè dominatur vniuersæ rei,
His ergo tribus modis Deus effectiue
Est in rebus: sed vltra hos est obiectiue
In rationalibus, nam in cognoscente
Est cognitum, dilectum est in diligente,
Hinc in anima iusti spetiali modo
Existit per gratiam, amorisq; nodo.
Tum in Christo diuine modo super omnem
Summe se communicans est per vnionem.

IV.

Esse autem vbiq; & Per se, & Primò
Hoc est solius Dei proprium omninò,
Nil est sic præter Deum: licet infinite
Responantur, in eis Deum loca rite.
Et istud non conuenit vlli: corpus quorum
Mundi totius, non est secundum se totum
Vbiq;, sed per partes & hoc non est esse
Primò vbiq;, cui per partes necesse.

Quod si supponas granum milij, in rerum
Naturâ esse tantum solum, tunc est verum
Quod per accidens esset ubiq; sed Deum
Per se loca, quia Est, nec supponis eum.

Q V Æ S T I O. IX.

De immutabilitate Dei.

ARTICVLVS. I.

Immutabilis Deus, quia potentia
Caret vt actus purus, Ens super entia.
Tum quia simplex manet, ad nihil mouetur
Qua compositione adiuncta mutetur.
Tum quia infinitus, indiget nullius
Plenitudinem Esse continens Totius.

II.

Hinc non mutari, Deo proprium est vere,
Nam creata aliter possunt se habere
Tam Dei potentia, qui sicut conferre
Esse rebus potuit, sic potest auferre.
Tam quo ad potentiam ipsiusmet rei,
Dum est corruptibilis quod intimum ei,
Sive qua mutatio ex fine causetur,
Nempe per voluntatem, vel ex loco detur.

Q V Æ S T I O. X.

De Dei æternitate.

ARTICVLVS. I.

Bona definitio hæc æternitatis,
Nam hac notificatur definitum satis,

Est interminabilis vitæ simul tota
Perfecta possessio: quia non fit mota
Principio vel fine, hinc non terminata,
Successione carens tota simul data.

II.

Æternus ergo Deus, quia non mutatur
Imò est æternitas sua, quod probatur
Quia Deus est suum vniforme esse
Hinc vt sit duratio sua, est necesse,
Cum autem creatura non sit esse suum;
Et duratio tua non erit quid tuum,
Sed Deus author tuæ est æternitatis
Dum coerces vim fluxæ mutabilitatis.

III.

Proprium autem Deo est esse æternum,
Nam immutabilitas eius quid internum.
In creaturis verò participatiua,
Plusue minusue Deo assimilatiua,
Nam quædam licet ex se corruptibilia,
Cum esse non desinent sunt durabilia,
Vt terræ sed Angeli, & Beati chari
Æterni & in esse, & in operari.

IV.

Tempus & principium & finem non nunquam
Et partes suas habet, æternitas nunquam.
Hinc est differentia sed accidentalis,
Quia si motus cæli, sit sempiternalis,
Tempus mensurans motum perpetim duraret,
Licet motum per partes tantum mensuraret.

Differunt autem per se, quia simul tota
Aeternitas, temporis successiua rota
Aeternitas mensura esse permanentis,
Tempus verò mensura est motus fluentis,
V.

Medio loco inter hanc aeternitatē
Et inter tempus ponas aeternitatem,
Nam habet principium, tamen sine caret,
Vnde aeternum medie differt vt apparet.
Sed haec differentia est accidentalis,
Adest altera per se seu essentialis
Qua differt à tempore, quia esse quorum
Non transmutatur, aeternum mensura eorum.
Et ab aeternitate differt, quia omnis
Res quam aeternum mensurat, transmutationis
Licet non sit subiectum, transmutationem
Attamen comparitur: vide rationem
In caelis vel Angelis, illi transuersantur
Loco, hi voluntate & loco mutantur.
VI.

Si tempus vnum tantum temporaneorum,
Multo plus vnum aeternum est aeternorum:
Quia aeternum quam tempus multo simplicius,
Et ad aeternitatem multo propinquius.

Q V A E S T I O. XI.

De vnitae Dei.

ARTICVLVS. I.

Vnum transcendentale supra ens nil addit
Nisi ens rationis, negatiuè vadit

Solam

Solam denotans entis indiuisionem,
At omnis negatio ens per rationem
Imo vnum nil signans quam ens indiuisum
Conuertitur cum ente, transcendens, præcisum.
Tamen vnum numeri principiatium
Realiter supra ens est appositium,
Nam positivè & vi specialitatis
Arctatur ad reale genus quantitatis.
II.

Vnum & multitudo sibi opponuntur
Diuersam rationem namq; sortiuntur
Inde, indiuisio quod sit vnitatis
At verò diuisio est pluralitatis,
Nota ultra quod vnum prædicamentale
Aliter opponatur quam transcendente
Quia vnum numeri principiatium
Ac vt prima mensura inicitium
Multitudini velut mensura opponit
Dum super mensuratum se mensuram ponit
Numerus enim nil est aliud, quam data
Multitudo, per vnum tandem mensurata.
At transcendens quando cum ente conuertetur
Solo priuationis modo opponetur
Dictæ multitudini: sicut indiuisum
Opponitur ei quod per partes diuisum.
III.

Vnus est Deus, quia ens simplicitate
Summum, non distinguitur multiplicitate.
Item: quod infinitæ ens perfectionis
Habet in se eam vim comprehensionis

Appetitur à cunctis, quia comparari
Causæ cupit effectus & assimilari,
At modus & species & ordo in Deo,
Sunt tantum ut in causâ, fluentes ab eo.

II.

Summum bonum Deus est, & est extra genus
Nec includitur rerum bonitatem tenus,
Quia non est earum causa uniuoca,
Sed eminentissima, tantum æquiuoca.

III.

Solus per essentiam bonus, quia omnem
Solus per hanc habet in se perfectionem.

IV.

Bonitate diuinâ cuncta sunt bona
Nam ab ipso effluunt bonitatis dona
Vt à principio primo exemplari
Effectiuo, finali, cui assimilari
Omnia est necesse, ipsum imitantur,
Ac in ipsum vltimum finem ordinantur.
Sed quia Deus per se ens & bonus manet,
In hoc participare ipsum quantum valet
Creatura contendit, dum propriam formam
Habet, & bonitatem iuxta eius normam
Tenet quoque propriam sibi inhæsiue,
Per quam bona ad Deum est imitatiue.

Q V Æ S T I O. VII.
De infinitate Dei.

ARTICVLVS. I.

Infinitus est Deus, non infinitate
Materialitatis, sed formalitate.
Quia est suum esse subsistens, in nullo
Receptum, neq; modo terminatum villo.

II.

Nihilq; præter Deum dicas infinitum
Simpliciter, nam omne illud est finitum
Quicquid habet per formam esse terminatum.
Et receptum, taleq; est materiã.
Et licet quædam forma non in materiã
Sit recepta, nec ex hoc finita, sed quia
Est creata à Deo, tunc illius esse
In essentiã saltem recipi necesse.
At verò secundum quid, recte quid dicitur
Infinitum, nam lignum quando continetur
Sub forma terminata mensuræ, tunc etiam
Ad formas infinitas habet potentiam.

III.

Et vt per essentiæ suæ entitatem
Nulla habet creata res infinitatem
Sic nec magnitudinis est illimitatæ
Nam cum subiacet formæ iam determinatæ
Accidentia quoq; eius limitantur
Quantitas atq; modus quando mensurantur
Vnde

Ut sic perfectionem totam comprehendat
Essendi, quod similem vlli non concedat.
Tertiò: quod vnitas mundi ordinata
Melius sit ab vno in ordinem data.
Et quod vnum est per se, sit causa vnus,
At plura, per accidens causa sunt illius.

IV.

Maximè Deus vnus, nam vt supra visum
Quod vnum sit verè ens, & ens indiuisum.
Tunc siquidem solus sit ens maxime Deus
Maximè indiuisa est entitas eius.

Q V Æ S T I O. XII.

Quomodo Deus à nobis cognoscatur.

ARTICVLVS. I.

Deus vt est maxime est cognoscibilis
Nam maxime in actut pure visibilis,
Hunc potest intellectus videre creatus,
Nam alias non posset fieri beatus,
Cùm stet beatitudo hominis vltima,
In operatione eius altissimâ
Quæ est intelligere: quòd si hoc negatur
Nostra beatitudo non in Deo datur
Sed in quoquam alto, quod est contra fidem
Principium essendi qui est, beat idem,
Et sic videndi ipsam Dei essentiam
Naturalem habemus hanc appetentiam
Quia vbi effectus Dei cognoscamus
Ipsam videre causam mox desideramus.

Videmus ergo Deū & hic aliquatum
 Sed non sic vt in se est, per speculū tantum
 Atq; in ænigmatē tandem cum Beatis
 Videbimus sicut est speculis ablatis
 Tandem & ibi nunquam ita videretur, *Tamen*
 Ni intellectus noster ad hoc eleuetur
 Vi luminis gloriæ, similitudine
 Confortatus pro tali consequendo sine,
 Nam noster intellectus est participata
 Similitudo Dei, lumine formata.
 Licet ex parte Dei nulla possit dari
 Similitudo, quia & representari
 Per nihil Deus potest res superiores,
 Non videntur species per inferiores,
 Tum quia essentia Dei ipsum esse
 Est eius atq; ita dicendum necesse
 Cum istud nulli possit creatæ quadrare
 Formæ, nulla poterit id representare.
 Tum quod dī circumscripta, super eminenti
 Modo in se continet quicquid meæ menti
 Potest significari vel quicquid creatæ
 Mens quit intelligere per significata
 At creatum patitur limitationem
 Iuxta finitæ formæ terminationem.

III.

Non tamen essentiam Dei corporalis
 Sensus videt nam illa est spiritualis,
 At sensus in organo corporis fundatur
 Cui potentiæ actus proportionatur.

IV.

Solus hanc intellectus aptus est videre
 Non per naturalia tamen sua mere
 Quia talis visio non est naturalis
 Creatis, licet Deo sit connaturalis
 Qui tantum solus suum est subsistens esse
 Solus illud sic ex se videat necesse.

V.

Intellectus creatus indiget creato
 Lumine à diuinâ gratiâ causato.
 Nam ex se non sufficit ni disponderetur,
 Super addito, Deum non intueretur
 Disponit autem ipsum lumen claritate
 Dei factum: & donat deiformitate
 Tunc videt intellectus, essentia Dei
 Tunc intelligibilem formam se dat ei.

VI.

Atq; vnus altero perfectius videt
 Nam vnusquam alteri beato arridet
 Hoc lumen eò magis alta claritate,
 Quo desiderans arsit magis charitate.

VII.

Nullus tamen sic videns eum comprehendit
 Nam Deus in luminis metas non descendit
 Quod creatum aptat nos ad ipsum videndum,
 Quatenus attingendum nō comprehendendū.
 Nam quod cognoscibile est in infinitum,
 Non clauditur perfectè in lumen finitum.

VIII.

Licet totum videant, non tamen totali
 Modo, quia virtute ipsi non æquali,
 Vnde nec̄ omnia in Deo beati
 Vident: pluralitatem effectus causati
 Nam ille comprehendit, qui & causam eius
 Comprehendit perfectè, quæ est ipse Deus,
 Quamuis obiectum ipsum, nempe Deus, clarè
 Quæ fecit, & quæ potest, quit repræsentare.

IX.

Id tamen quò clarius quisquam contemplatur
 Eò plures effectus ibi speculatur,
 Hi verò non videntur similitudine
 Propriâ, sed in Deo, vt in imagine.
 Nam similitudines rerum creatarum
 In Deo præexistunt, vnde & earum
 Speculum Deus clarum: beati videntes
 Illud, vident in eo & res apparentes.

X.

Vnde quicquid in verbo est beatis notum
 Sub similitudine vnâ vident totum,
 Nam per vnâ speciem nobis obiectatur
 Speculum, & in eo quod repræsentatur,
 Hinc alias non simul cadunt obiectiue
 Quæ diuersa specie vadunt successiue
 Nam vnus intellectus actu informari
 A diuersis non potest, sicut figurari
 Vnum corpus non potest à multis figuris,
 Sed post vnâ alijs ordine venturis.

IX.

Nemo autem viator in statu mortali
 Deum per essentiam videt, quia tali
 Visioni proprius naturæ debetur
 Modus, vt materiæ corpore priuetur,
 Anima autem nostra hic considerata
 Corpori cui vnitur manet alligata,
 Habens in materiâ esse corporali,
 Cognoscit quoque modo sibi naturali
 Ea tantum quæ formæ sunt materialis,
 Aut si quæ res per ea venit obiectalis.

XII.

Tamen per rationem suam naturalem
 De Deo notitiam sumit aliqualem
 Nam sensus principiant hic cognitionem
 Et exercent ad Deum manuductionem,
 Quando sensibilia monstrant atq; primam
 Esse causam conuincunt eminentissimam,
 Licet si essentiam Dei demonstrare
 Nequeant, nam nequeunt eam adæquare.

XIII.

Cognitio de Deo per gratiam data
 Perfectior est quam quæ per naturam lata
 Nam lumen naturale per illam iuuatur
 Dum lumine gratiæ plus illuminatur.
 Sæpe & phantasmata format aptiora
 Ad Deum cognoscendum, atq; certiora
 Quam quæ á fallibili sensu abstrahuntur
 Sic Prophetæ clarius vidisse creduntur.

Q V Æ S T I O. XIII.
De Nominibus Dei ♦

ARTICVLVS. I.

Nomen Deo aliquod potest conuenire
Iuxta quòd intellectus hunc valet adire,
At non per essentiam Deum nominamus
Sed sicut concipimus, sic significamus
Nam prout quid à nobis potest contemplari
Ita ut est conceptum potest nominari:
Hic autem cognoscimus non per essentiam
Sed per remotiones, aut excellentiam
Sive ex creaturis in habitudine
Principij, hinc tali similitudine
Formatus intellectus voces mox depromit
Quæ ut intellectuum signa clara ponit.
II.

Voces tamen quæ currunt per excellentiam
Sunt nomina quæ signant Dei substantiam
Nam sunt quæ absolute & affirmatiuè
De Deo enuntiant non quæ negatiuè
Prædicata nimirum per remotiones
Nec quæ ad creaturas sunt relationes
Sed cum affirmo Deum esse sapientem
Bonum, iustum, Viventem, vel Omnipotentem
Hæ substantialiter Voces sunt prolatae
Licet deficienter, per abstractum natæ
Ex creaturis Deum quæ repræsentare
Contendant prout possunt hunc participare.

III.

Hinc propria de Deo nomina dicemus

Quæ à perfectione rerum abstrahemus

Quia diuinitatis hæc proprietatem

Et maiestatis eius notant veritatem

Non propria tamen ad modi rationem

Sed quoad rem cuius dant nominationem

Nam summe rem perfectam ignobiliori

Dant titulo & modo imperfectiori.

IV.

Hæc autem nunquam erunt synonyma sibi

Diuerſas rationes nam nominant ibi

Licet circa simplicem vnam rem versantur

Ex diuerso conceptu diuersificantur.

Siquidem hic diuersæ sunt perfectiones

Quamuis in Deo ipso sunt vnitæ omnes

V.

Nota ultra: quod cuncta ista prædicata

Quæ de Deo & rebus creatis prolata

Analogice tantum de Deo dicuntur

Simul cum creaturis: quia desumuntur

Non simpliciter iuxta vnam rationem

Nec omnino diuersam sed proportionem

Vnius ad alterum: hinc non vniuoca

Sunt illa: neq; item pure æquiuoca.

VI.

Prius tamen hæc ipsa de Deo dicuntur

Quantum si propria esse agnoscuntur

Nempe agnita quoad rem significatam

In qua perfectionem omnem scis fundatam,

Non enim est perfectus **C** tantum casualiter, Verum
 Est perfectus etiam essentialiter.

**Verum quantum ad ipsam impositionem
Nominum, quando rerum per cognitionem
Ad ipsum posterius deuenimus Deum
Sic per hæc posterius nominamus eum
Sic sunt metaphorica siue translatiua
Per similitudines Dei expressiua
Quia analogice currunt per respectum
Ad vnum reductiuè, quod manet iniectum
In definitione cuiusuis, quæ data
Est ratio, per nomen sic significata
Vnde oportet prius de eo dicatur
Quod per nomen proprie hoc significatur
Velut hoc nomen leo prius de leone
Est nomen, nam proprium definitione,
Per posterius autem dicitur de Deo
Dum assimilat gesta fortia ab eo,**

VII.

**Nomina quæ ad extra signant actionem
Et Dei ad creata dant relationem
Non dicuntur de Deo ab æternitate
Sed in temporis surgunt mutabilitate
Quia relationem tantum rationis
Dicunt ex parte Dei operationis
Ut columna dextra sit tibi animali
Si te ei opponas regione tali,
Mox in te realiter est relationis
In illa reductio tantum rationis
Nam non illa mutatur, tu ipse mutaris
Si pro dextro sinister ei opponaris**

Sic cum res incipiunt Deus non mutatur
Dominus sit tempore ex quò dominatus
Sed ad hunc ex natura creaturae omnes
Referuntur in quibus sunt mutationes
Tamen nota: nomina quæ relationem
Designant consequentem intra actionem
Seu haec sit intellectus seu sit voluntatis
Dicuntur ab aeterno, istud clarum satis,
Quia intelligentis & volentis stante
Actu operatio stat in operante

VIII.

Nomen Deus est nomen operationis
Quantum trahit vim suae nominationis
Ex ly prouidentia: quia prouidere
Est circa vniuersa operari vere
Quantum autem ab ista operatione
Est assumptum pro Dei nominatione
Tunc est nomen naturae, cum sic imponatur
Vt natura Diuina per hoc exprimat
Sic lapis dicit tantum pedis laesionem
Quantum laesiuam pedis spectes actionem
Attamen cum à pedis sumptum laesione
Imponatur pro saxi nominatione
Tunc ipsam substantiam, atq; ipsam puram
Nominans significat lapidis naturam,

.IX.

Nomen Deus proprie non communicatur
Quia natura Dei non multiplicatur
Licet communicetur per opinionem
Iuxta quorundam falsam hanc religionem in

Qui plures putant Deos, sui seductiui
Hi Di non naturâ sed sunt putatiui
Per similitudinem quoq; potest dari
Id communicabile, quod communicari
Potest proprietatis suae ratione
Inclusae sub nominis sui notione.
Sic quenquam à simili Achillem vocabis
In quo fortitudinem Achillis laudabis.

X.

Istud autem ly Deus, tam communione
Participationis quam opinione
Non erit vniucé de Deo prolatum
Nec vnquam æquiucé puré praedicatū
Sed vt analogicum quia ratione
Non eadem nec fertur diuersa per omne

XI.

Nomen, qui est, maxime est proprium Deo
Tum quia ipsum esse exprimit in eo
Quod esse est ipsamet essentia Dei
Nec ab aliquâ formâ istud nomen ei
Tum quod ly qui est, minus est determinatum
It absolute & vt cōmune prolatum,
Esse autem Dei est infinitum esse
Hinc absoluta ei adscribi necesse
Tum quod ly qui est, dicit esse in praesenti
Quod esse semper praesens, da aeterno enti.
Nam in hoc praeteritum non est, nec futurum
Quem nil fuit immutans, nil immutaturum.

Affirmatiuæ possunt propositiones

Veræ esse de Deo, nam conceptiones

Diuerſas est necesse de Deo formemus

Quem vt simplex in se est nosse non valemus.

Dum ergo sub diuerſo conceptu est notus

Ad prædicatum & ad subiectum fit motus

Quæ secundum conceptum significant quidem

Diuerſum, nihilminus secundum rem idem.

Deinde terminorum hanc pluralitatem

Intellectus componēs dat in vnitatem

Atq; subdit copulam affirmationis

Et format veritatem propositionis,

Fides hoc ipsa docet, affirmans viuentem

Deum esse, vel vnum, vel Omnipotentem.

Q V Æ S T I O. XIV.

De Scientia Dei.

ARTICVLVS. I.

Scientia in Deo summa, nulli talis,

Nam solus summo modo immaterialis,

II.

Se per se intelligit, nam nihil in Deo

Potentialitatis, sed quicquid in eo

Est actus purissimus, hinc in talente

Idem est intellectum cum intelligente.

III.

Se totum comprehendit, plene ac perfecte;

Nam vt cognoscibilis est, se noat recte,

Cum tanta virtus Dei sit in cognoscendo.
Quanta actualitas sit in existendo.

IV.

Eius intelligere, substantia eius
Non enim perficitur ab alio Deus
Ac eius intellectus & intelligere
Et species in illo, idem Deus mere.

V.

Scit & alia á se, nam perfecte nouit
Se & virtutem qua te & omnia mouit
Scit te non in teipso vel specie tua,
Sed in seipso & in essentia sua.

IV.

Et cuncta non communi nouit notione
Sed propria, quia scit quâ distinctione
Inter se distinguantur seu quia in Deo
Singula præexistunt perfecta ab eo.

VII.

Nec eius scientiam dicas discursiuam
Quia ille non habet vnquam successiuam
Nec vt causalitatis infert rationem
Quæ est ex principijs ad conclusionem.

VIII.

Est quoque causa rerum scientia Dei
Quia est principium effectiuum rei
Sed simul cum adiunctam voluntatem ponis
Et sic fit scientia approbationis.

IX.

Imò & non entia clare patent Deo
Quia cuncta scit quoquo modo sint in eo.

Seu

Seu actū, seu in eius actū, vel rei

Posse passivo, astant ab æterno ei.

Duplexq; scientia visionis tantum

Et intelligentiæ simplicis, in quantum

Ad primam referuntur quæ sunt actu vnquam.

Ad secundam reduces quæ sunt actu nunquã.

X.

Scit quoq; mala Deus, quia rem scit plenè

Et quod accidit rei bonæ caller bene.

Sed hæc mala non per se, at per bona nouit.

Nam malū non est per se, dum priuat, se ponit.

XI.

Scit & singularia, nam perfectiones

Rerum quas sciens causat in se habet omnes.

XII.

Infinita scit actu, nam scit suum posse

Et tuum, visionis hoc appellat nosse

Nam res rationalis æternè durabit

Infinitosq; actus in se cogitabit

Scitq; & vt inter se sunt separatiue

Nam similitudinem habet distinctiue

XIII.

Nec solum ea scit quæ sunt necessaria

Sed cuncta quæ futura sunt contingentia

Nam Dei intuitus simul speculatur

Omnia ab æternos prout quicquam datur

Successibilitate in suã essendi,

Hinc non est successiua hæc vis cognoscendi

Cui scire mensuratur per æternitatem

Quæ totius temporis ambit quantitatem.

Præsens

Præsentialitatem monstrans creaturæ
Et non vt præteritæ neq; vt futuræ.
Hinc ista scit non solum in causis eorum
Vel vt in se præhabet rationes horum
Sed & vt in seipsis sunt in actu data
Præsentia, ad vñum iam determinata.

XIV.

Enunciabilia quæ vel diuidendo
Possumus nos formare siue componendo
Et Deus scit perfectè & non diuisionis
Tamen modo nec modo compositionis
Nam vt materiale, immateriali,
Compositum, simplici scit modo, sic tali
Enunciabilia, à diuisione
Alieno & absq; compositione.

XV.

Nec scientia Dei potest variari,
Prout & ipse Deus nequit immutari
Nam sciëntia eius substantia eius
Quia quod est in Deo est ipsemet Deus
In quo scriptura negat transmutationem
Et vicissitudinis obumbrationem.
Nec obstat quod ab eo scita variantur
Nam in seipsis & non in eo mutantur

XVI.

Scientia quam Deus de se habet mere
Speculatiua tantumt quia non est de re
Vuquam operabili: sed speculatiuam
De operabilibus habet & factiuam,

Quia eas cognoscit, tum ad quidditatis
Modū, tum prout sumunt vim finalitatis.
At in illas quas Deus scit & nunquam facit
Ex fine speculantem non practicam iacit.

Q V Æ S T I O. XV.

De Idæis.

ARTICVLVS. I.

IDæas siue Formas in mente diuina
Ponito, nam iuxta has est rerum factiua
Tam vt exemplar rei, quam cognitionis
Sunt principium negans casum actionis.
Hinc totum vniuersum non á casu datum
Sed ab intelligente Deo est creatum
Qui similitudinem mundi ab æterno
In se habet, quam donat hoc esse externo

II.

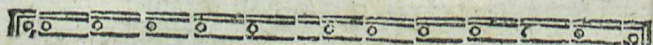
Plures autem Idææ quia vniuersi
Ordo postulat Idæas numeri diversi,
Nam plures rationes sunt ideatorum
Dum propriam postulat quodlibet eorum.
Sicut ædificator domus ordinatæ
Speciem non concipit nisi cuiusuis datæ
Partis, sciat propriam eius rationem
Quæ spectat ad totius ordinationem,
Non tamen ista plura Dei vnitatem
Multiplicant, aut scindunt quid simplicitatem,
Nam in Deo idææ hæc omnes collectæ
Rationes sunt, vt quod, non quo, intellectæ

Et non

Et non ut formæ per quas intelligat Deus
Nam sic esset multiplex essentia eius.

III.

Et sic omnes in Deo res habent ideas
Fixas in mente eius qua cognoscit eas
Quædam quæ principium sunt cognitionis
Aliæ principium sunt & factionis
Illæ in scientiâ sunt speculatiuâ
Istæ in scientiâ sunt operatiuâ
Nam ultra quod sciuntur, ad actum vocantur
Extra, exemplaria inde appellantur.

Q V Æ S T I O. XVI.

De Veritate.

ARTICVLVS. I.

Primum in intellectu veritas fundata
Secundariò in re scitâ fit locata

Quia ab intellectu in rem deriuatur

A quo Diuino ipsa quoq; res causatur,
Sic veræ dicuntur res artificiatae

Dum sunt ad intellectum nostrum comparatae
Sicut & naturales res veras dicemus

Quando ad intellectum Dei referemus.

Ad nostrum per accidens, sed per se ad Dei

Quia ille totalis causa omnis rei.

II.

Circa quod quid est atq; rem simplicem mere

Non est veritas, nec in intellectu, nec re

Proprie

Proprie nec in sensu: sed in componente
Fit nostro intellectu, atq; diuidente.
Nam talis apprehendit sic conformitatem
Sui ad rem, & ita noscit veritatem.

III.

Cum Ente conuertitur Verum adæquate
Ut in suâ acceptum est communitate
Quia tale per ipsam sui rationem
Habet rectum ordinem ad cognitionem.
At vnum quodq; quanto acceptat de esse
Tanto cognoscibile sit quoq; necesse.
Vnde Aristoteles animam agnoscit
Quodammodo omnia, nam cuncta cognoscit.
Et vt appetibilis Bonum rationem
Dat supra Ens, sic Verum comparationem
Ad intellectum supra Ens addit, dum ei
Cognoscibilitatem superaddit rei.

IV.

Bonum & Verum, Entis per conuersionem
Idem sunt supposito: sed per rationem
Differunt, quia verum concipimus prius
Atq; prout videtur Enti propinquius
Tunc verum simpliciter & immediate
Respicit ipsum esse, Bonum mediate
Cum Bonum cosequatur esse quando datur
Appetibile, ad quod voluntas feratur
Iterum prius verum, nam cognitiones
Prius naturâ quam sint appetitiones.

V.

In Deo autem summam ponas veritatem
 Ad cuius intellectum res conformitatem
 Habet summam, nam ille rem sic apprehendit
 Ut in se est, præter ut à causis descendit
 Quinimò veritatem ipsam dicas eum,
 Nam quicquid est in Deo, ipsum voca Deū,
 A quo res omnes esse habent derivatum,
 At ipse suum esse, non participatum,
 Suum intelligere idem, quod mensuram
 Et causam se dat super omnem creaturam

VI.

Analogice autem sumes veritatem
 Si & nostram & Dei des in paritatem
 Quia Deo conuenit iuxta essentiam
 Propriam, at nobis per participantiam
 Sicut & intellectus diuinas est vnus
 Ut eius essentia, sed nobis ut munus
 Diuisus, hinc multiplex, in quo veritates
 Plures sunt iuxta plures & conformitates
 Licet omnes in nobis sint vniucatae
 Eadem ratione cunctis prædicatæ
 Sub quâ tot intellectus & diuersi quidem
 Cognoscunt conformiter quid obiectum idē.
 Et vnus intellectus plures in se poscit
 Veritates, dum vnus diuersa cognoscit.
 Quod si de veritate quæ manet in rebus
 Loquamur, tunc relictis multis speciebus
 Sunt veræ istæ omnes vnâ veritate
 Primâ, quæ conuertitur cum diuinitate

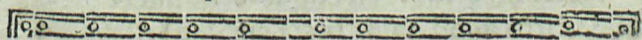
Cum unumquodque iuxta suam entitatem
Adaptari contendit in conformitatem.

VII.

Sola quoque veritas illa est æterna
Quæ increata sedet in mente superna
Nam solus est æternus Dei intellectus
Nulli tam principio quam fini subiectus
At nostri intellectus veritas creata
Esse cepit, tempore hinc est limitata
Sedens in intellectu (qui stat subiectivè)
Formaliter: in voce enunciatiuè.

VIII.

Immutabilem quoque dicas veritatem
Illam tantum quam credis Dei Deitatem.
Nam Dei intellectus in conformitate
Est ad res intellectas ab æternitate
Neque opinione vlla alteratus
Neque dum res mutantur ipse quid mutatus.
At noster intellectus variationem
Habet tam ex re quam & per opinionem
Quia non veritas est permutationis
Subiectum, sed res, aut vis intellectiois.
Hinc multum diminutæ nostræ veritates
Post verum procidua in tot falsitates.

Q V Æ S T I O. XVII.

De Falsitate.

ARTICVLVS. I.

Simpliciter & per se artificiales
Res falsæ dici possunt nam harum causales

Intellectus humani qui sunt erratiui
Atq; à forma artis multum defectiui
Res autem naturales falsæ non dicuntur
Quia ab intellectu Dei producuntur
Licet eas accidat falsas nuncupari
Secundum quid nimirum quando comparari.
Eas ad intellectum accidit humanum
Quidum ipse fallitur opinatur vanum.

II.

Falsitas fit in sensu, nam ille frequenter
Formam scit sensibilis in conuenienter
Dum ex organi praua dispositione
Mentitur sibi suâ apprehensione
Vnde & per accidens, & per se, in sensu
Cadit falsitas iuxta quam quid apprehensum
Non tamen sic quod sensus noscat falsitatem
Sicut nec ipsam noscit ille veritatem
Nam nosse vera, falsa, est hoc componentis
Intellectus proprium, atq; diuidentis

III.

Circa quod quid est, per se simplex intellectus
Falli nequit sed ex se ad verum fit rectus
Nam similitudinem ipsum quod quid rei
Rectè obiectat vt est cognoscendum ei
Hinc circa quod quid, iustâ currit p̄ritate
Intellectus, & bona in conformitate
Sicut ad suam formam res ite naturalis
A quâ nunquam deficit in quantum est talis
Sed ille qui diuidens est & qui componens
Dum tribuit cognitæ rei quid opponens

Vel non consequens eam vel separans male
Hinc per se falsus erit circū aliquid tale.

IV.

Verum & falsum notā illa ratione
Contrarij, se tollunt oppositione
Quia subiectum idem determinant sibi
In quo aliquid ponunt significans ibi
Hinc per hoc contrarium á Negatione
Differt & malignanti á Privatione
Nam privatio quamuis scit determinare,
In subiecto ponendum tamen nescit dare,
At negatio tandem neutrum id facit
Nihilum de non ente & de ente iacit.

Q V Æ S T I O . XVIII.

De Vita Dei.

ARTICVLVS . I .

Illa viuunt proprie quæ vitam innatam
Per motum ex se ipsis dant manifestant
Seu sumas motum, actum imperfecti entis
Id est, in potentia adhuc existentis
Seu iam ut est perfecti, prout & sentire
Atq; intelligere, est motum inire,
At similitudine, vitæ sunt vocata
Quæ mota alieno sunt continuata
Sicut aquam fluentem sic viam vocamus
Quousq; generante causa non priuamus
Atq; aquæ mortuæ illæ cisternarum
Dicuntur, nam sunt stantes ut & lacunæum

II.

Vita ergo est ipsa substantia rei
Quæ se mouet proprie istud quadrat et
Nam vt rem apprehendit noster intellectus
Sic & in nominandâ illâ fit detectus
Et quam-vis apprehendat per proprietates,
Et ab extra patentes rei qualitates
Tamen per illas vocat essentias rerum
Ad hoc principaliter formans nomen verum
At interdum applicat pro proprietate
A qua desumit, minus sed iam applicate
Vnde vsurpatiuè iuxta rationem
Vitam potes vocare operationem
Quæ vitam consequitur, nec substantiale
Prædicatum hoc erit sed accidentale

III.

Deo conuenit vita modo principali
Quia se mouet motu intellectuâli
Non motus ab alio, ex se operatur,
Vita perfectissima hinc manifestatur.

IV.

Ex hoc cuncta creata sunt vita in Deo
Quia vt intellecta sunt cuncta in eo
Cuius viuere, ipsum est intelligere
Et res, vt intellectæ, vita Dei merè.

Q V Æ S T I O. XIX.

De Voluntate Dei,

ARTICVLVS. I.

Voluntas est in Deo, quia intellectum
Habet, quem consequitur illa per directum
Et sicut

Et sicut naturalis fruesse in actu
Habet per suam formam, ad quam fit in tractu
Per appetitum, seu per inclinationem
Sic quoque intellectus per speciem omnem
Seu intelligibilem formam fit in actu
Ad quam ut perfectiuam, & ipse in tractu
Per inclinationem, dictam voluntatem
Ob rei cognoscentis altam dignitatem,
Sed cum velle notet quid imperfectionis
Atque nondum fruētis vim possessionis
Tale indigum velle de Deo negamus
Sed quod est iam seipso fruens, affirmamus
Quia in se volito, & volitione,
Etiam habito, gaudet delectatione.

II.

Nec tantum se vult Deus suam voluntate
Vult & alia a se, quia bonitate
Pollet perfectissima, quæ est diffusiva
Sui ipsius, atque communicativa.
Nam hoc voluntatis est sic communicare
Bonum suum quod habet prout potest, dare
Ut & res naturales quantum sunt potentes
Bonum diffundunt nec sunt in se quiescentes
Nam omne agens ut est actu & perfectum
Ex se facit simile sibi per directum
Per similitudinem sic quæcumque datur
Perfectio a velle Dei derivatur
Sed tamen bonitates rerum creatarum
Vult Deus propter suam, nam ista illarum

**Est præcipua, per quam vult vt finem sese
Ad quem vs ordinētur cuncta est necesse.**

III.

Vult cuncta sed non cuncta ex necessitate

Nisi necessitatis in disparitate,

Nam se vult absolutā, quia principale

Et proprium obiectum ac essenziale

Diuinæ voluntatis, est ipsemet Deus

Seu bonitas propria & natura eius

Prout necessarias potentiæ omnes

Ad obiecta propriâ inclinationes

Habent, per absolutæ vltimæ necessitatis

Sic visus attrahitur semper coloratis

Alia autem à se Deus voluntate

Vult libera nec clausa sub necessitate

Nam omnis creatura est omnino sine

Nexu necessario cum vltimo fine

Sed dum uelle supponis tali ratione

Vult per necesse ꝛ hac suppositione. ex

Socratem si supponas quod sedeat vere

Quando sedet necesse est ipsum sedere.

IV.

Res omnes causat Deus sua voluntate

Et non dicas naturæ ex necessitate

Nam agens per naturam, in inferiori

Manet ordine, quia à superiori

Intellectu, & finem prædeterminatum

Et medium conducens sumit ordinatum

Sicut à sagittante prædeterminatur

Finis sagittæ, atq; modus adaptatur.

Sed Deus agens primum, ergo voluntate
Ac sui arbitrii agit libertate.
Secundot naturale, non est productiuum
Multorum, sed quid tale, talis est motiuum.
Nam vno tantum modo valet operari
Natura, ni accidat quid præuaricari.
At iuncta voluntate Dei intellectus
Multiplices diuersos producit effectus.
Cui esse infinitum, & perfectiones
Essendi solus in se contineat omnes
Ni forte in essendo causet infinitum
Quod est impossibile, prout supra scitum.
Tertiot cum effectus ad modum causarum
Præexistat in causis, & Deus illarum
Sit prima, cuius esse est ipsummet vere
Intelligere: ergo & effectus mere
Per intelligibilem modum idæati
Extra per voluntatem procedunt causati.

V.

Cur Deus velit, causa non potest ostendi
Nam qui semper vnico vult actu volendi
Tam finem quam & quæ sunt ad finem relata
Tunc illius voluntas à nullo causata.
Siquidem nihil causa est sui ipsius
Non erit causa sibi & velle illius,
Et vt in essentiâ propriâ, immersa
Vnico intelligit actu vniuersa:
Ita vnico actu vult in bonitate
Propriâ quæ causantur eius voluntate

Tamen dic, quod in finem velit ordinare
Media quæ ad finem dicuntur spectare,
Ita quod velit, propter hoc & illud esse,
Sed vt ob hoc velit hoc iam non est necesse.

VI.

Hanc voluntatem, semper adimpleri verum
Nam est vniuersalis prima causa rerum
Cui iuxta suam formam debent conformari
Effectus, atq; licet à particulari
Formâ quid deficiat, tamen à totali
Deficere non potest aut vniuersali.
Sic quod, quid non sit homo potest impediri
Sed quod idem non sit ens, nequit inueniri.
Ita à voluntate Dei, delinquendo
Recedit quis, quam tamen incurrit luendo.

VII.

Immutabilis Dei voluntas omninô
Quia immutabilis substantia, imô
Et scientia eius: nam tunc se mutaret
Voluntas, in duobus si se variaret
Si velle inciperet quod ante volebat
Aut velle desineret quod ante volebat.
Tunc esset mutatio aut cognitionis
Aut suæ substantiæ dispositionis
Ita nos incipimus nosse, & optamus
Bonum conducens, ante quod ignorabamus
Vel aliquid incipit nobis nunc prodesse
Quod ante non profuit, sed Diuinum Esse
Et scire, à nulla re potest variari
Ergo neq; voluntas vnquam immutari.

Tamen, hac voluntate immobili stante
Potest velle, vt sint res statu se mutante,
Adeó, vt nunc fiat istud positium
Fiat post oppositæ idem priuarium.

VIII.

Non omnibus voluntas hæc necessitatem
Imponit, sed plurimis saluat libertatem,
Quia, verum est quidem, causam efficacem
Maximè esse Deum, cuius & sequacem
Effectum est necesse, tam ad vim essendi
In rebus, quam etiam ad modum fiendi.
Tamen & contingentes proximas creauit
Causas, ac vniuersum ita temperauit
Vt sumat complementum, ex sic ordinatis,
Contingentiæ simul & Necessitatis.

IX.

Nullum Deus vult malum per se, quia omne
Malum appetibilis caret ratione
Et fugit appetitum, tam & naturalem
Quam intellectualem, quam & animale.
Sed malum per accidens, quod Bono vt tali
Hæret coniunctum, modo vult accidentalitè,
Rerum generatio cum sit illi curæ
Tunc vult priuationes, mala hæc naturæ
Et quia iustitiam amat punientem
Tunc vult & mala pænæ super delinquentem.
Per accidens hoc autem, nec appeteretur
Malum & sic, ni ipsi bono iungeretur.
Culpæ malum, hoc quoq; per accidens cadit
Sed ad illud voluntas Dei nunquã vadit.

Quia tale coniunctum est deformitati,
Et fronte opponitur Dei Bonitati.

X.

Liberum arbitrium voluntas diuina
Habet, nam in creatis agit electiua
Et Boni sui rebus donat largitatem
Iuxta beneplaciti sui libertatem.
Quod autem ex instinctu tantum naturali
Agit, hoc non eligit, sic in animali.

XI.

Est in Deo voluntas Signi appellata
Præter Beneplaciti dictam, segregata.
Quia quod in scripturis legimus de Deo
Iure istud ponere possumus in eo.
Vna quidem voluntas Dei, passiones
Sed nostræ multiplicat prædicationes
Ad eó, dum quid nobis signat passionem
Hoc in Deo nomen sic per translationem.
Et quæ in nobis signa sunt plura volendi,
Hæc plures voluntates in Deo ponendi
Dant nobis metaphorast sic & pæna dira
In nobis signum iræ; sed in Deo ira,
Tametsi impropriè Deo assignamus
Iram, sed voluntatem proprie locamus
Quæ voluit hanc pænam, quasi procedentem
Ex ira, & per iram mala punientem.
Beneplaciti ergo voluntas est Dei
Propria: sed hanc signi nos dicimus esse

XII

Quinque autem sunt signa Dei voluntatis
Nam velle nostrum quinque modis claret satis,
Præcepto, Consilio, Operatione,
Et Prohibitione, & Permissione.

Q V Æ S T I O. XX.

De amore Dei.

ARTICVLVS I.

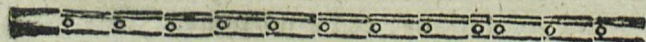
Necessesse est ponere in Deo amorem
Motum appetitiuæ virtutis priorem
Nam in quo est voluntas, statim primo ponit
Est necesse amorem, vt sequacem boni.
II.

Hinc vniuersam Deus amat creaturam,
Nam vt existunt habent bonitatem puram
Quæ a Deo causatur: at nos dum amamus
Hanc verum bonitatem nequaquam causamus
Sed ab ea mouemur, sicut ab obiecto
Conseruarique eam cupimus in recto.
III.

Magis autem diligit Deus meliora
Quia & bona quoque eis vult maiora
Licet ex parte sui, actu voluntatis.
Simpliciter atque vno bona vult amari
Neque enim altero vnum causaretur
Quid melius, si non plus quoque amaretur.
IV.

Atque semper sic amat, quia voluntatem
Habet ipsæ quæ causat rerum bonitatem.
Vnde

Vnde quanto plus ei similis datum
Tanto melius, tanto Deo plus amatum.

Q V Æ S T I O. XXI.
De iustitia & misericordia Dei.

ARTICVLVS. I.

Iustitia in Deo non commutativa
Qualis inter creatura, sed distributiva
Quia ille à nullo sumit mutuatum
Quod posthac retribuatur vt communicatum
Sed cunctis distribuit, sicut gubernator
Cuius iuxta suam dignitatem dator.

II.

Et hæc distributiva, veritas vocata
Quia sapientie Dei conformata
Quæ est lex & regula ordinationis
Rerum ad intellectum adæquationis.

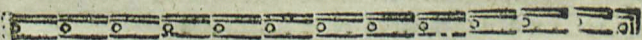
III.

At misericordia inter attributa
Summe ei competit: quam non tamen putat
Secundum passionis miseræ affectum
Sed nostri miserentis secundum effectum
Defectuum nostrorum dum est expulsiva
Perfectionum item ab illo dativa
Nec ab hoc iustitiâ eius relaxata
Imo plenitudine superexaltata
Sicut si alicui cui debentur centum
Denarij, de suo donet quis ducentum

Aut cui in se delicti det remissionem
Sic iuxta Apostolum dat donationem.

IV.

In cunctis operibus Dei inuenitur
Ista cum veritate, cui semper vnitur
Nam misericordia & veritas via
Omnes domini cantant Davidicæ piæ
Et Diuinæ elucet in cunctis creatis
Ordo Sapientiæ & vis bonitatis
In ordine debitum iustitiæ soluit
Contra quem nihil unquam iniqui inuoluit
Bonus autem donans, nec necessitatus
Misericordiarum Pater appellatus
Tamen plus iustitia patet in damnatos
Et misericordia in iustificatos
Licet Deus iustus sit tam regnis Cælorum
Quam idem misericors pænis inferorum

Q V Æ S T I O. XXII.

De Prouidentia Dèi .

ARTICVLVS. I.

Princeps Deus & prudens iuxta mentem viuã
Habet prouidentiam res ordinatiuam
Nam in illo ratio est disponendorum
Ac in vltimum finem præordinatorum
Cum hoc sit prouidere, hoc esse prudentem,
Ad finem respicere qui est iuxta mentem
Sed in natura Dei ordo is negatus
In finem, cum sit ipse finis vltimatus

II.

Huic Prōdientia omnia subiecta,
Et singula nam cuncta à Deo profecta
Vt ab efficiente, sed omnis agentis
Est agere ad finem: quid intelligentis?

III.

Terram ille & quicquid cælum in se regit
Per se ipsum condidit, per seipsum regit
Immediate cunctis prouidens sūperne
Qui est immediatus omnibus interne
Nam & minimæ rerum, sint quaecumq; datae
Ab ipso sunt ad finem Deo ordinatae
Vnde solus ordinis quoad rationem
Prouidet licet quoad executionem
Regat bonus medie haec inferiora
Vigubernationis per superiora
Quod tamen non sit vlla vi necessitatis
Sed ex abundantia eius bonitatis

IV.

Immo Prouidentia Dei illis tantum
Necessitatem rebus imponit in quantum
Ipsæ necessariat sed quæ contingentes
Prouidentur ab ea vt sunt accidentes
Perfectum vniuersum nam potest ostendi
Tunc, rerum omnes gradus dum habet effēdi.

Q V Æ S T I O . XXIII.

De Prædestinatione.

VRTICVLVS. I.

Prædestinat homines: nam rationalem
Creaturam in finem supernaturalem

Transmisit

Transmittendi prouidam habet rationem
Quam missionem, puta destinationem.
Ad signum uti nequit venire sagitta
Nisi à sagittante transmittatur: ita
Homo ad statum vitæ semper duraturæ
Non potest peruenire viribus naturæ
Nisiat ut scriptum est: Quos prædestinauit
Hos etiam ad vitam æternam vocauit.

II.

Hæc prædestinatio in prædestinatis
Nil ponit, sed in solo est Deo, nam satis
Patet supra, ordinis rerum rationem
In solo esse Deo, executionem
Tantum esse in rebus. Atqui Prouidere
Prædestinationem habet partem merè
Dic ergo quod hæc ipsa prædestinatio
Est in mente diuinâ existens ratio,
Cuius executio in Deo actiuè
At in prædestinatis non nisi passiuè.
Et ut Prouidentia executionem
In præmissis appellas gubernationem
Sic executionem in Prædestinare
Appellabis, vocare, & magnificare
Nam quos prædestinauit, istos & vocauit;
Et quos vocauit istos & magnificauit.

III.

Reprobat quosdam Deus, nam quosdam defectus
Permittit, permittendos vult ordo perfectus
Prouidentia Dei: quos ergo saluare
Vellet, si nolunt, sinit vltro deuiare,

Hinc priuatos iuuantis gratiæ virtute
Permittit deficere à sua salute,
Vt prædestinatio adiuuat saluandos
Ita reprobatio præscit hos damnandos
Sed hæc præscientia reprobationis
Culpam non facit nostram, sed damnationis
Iustam pro culpâ paenam habet inferendi
Voluntatem, vt culpam quoq; permittendi.

IV.

Eliguntur à Deo, qui prædestinati,
Nam boni, sunt a Deo Optimo, amati.
Vnde cum velle eius hanc dilectionem,
Habeat, habet inde & electionem.
Et sic in Deo (nostram iuxta rationem)
Dilectio præcedit hanc electionem
Nam qui prædestinati, sunt quoq; dilecti,
Et qui dilecti, inde sunt quoq; electi,
Tamen electio in nobis præcedat
Dilectionem quæ post causata procedat
Ex bono tam electo, quo præexistente
Inflamamur amore illud diligente,
At ipsa præueniens dilectio Dei
Causat eligibilis bonitatem rei.

V.

Præscit Deus à longe merita bonorum
Tamen præscientia hæc non est illorum
Prædestinationis causat quætorum
Quod in nobis per vsum gratiæ est motum
Ad actum promerendi, est mere ipsius
Prædestinationis effectus solus.

Totus ergo effectus sumptus in communi
Praedestinationi assignatur vni
Licet effectus vnus in particulari
Alterius effectus causa possit dari
Iuxta causam finalem dic posteriorem
Iuxta materialem effectum priorem.
Gloria ad meritum nam quiddam finale
Meritum ad gloriam quid materiales

VI.

Quamuis certo effectum suum consequatur
Haec praedestinatio, tamen nulla datur
Necessitas, qua causis liberis sublatis
Proueniant effectus vi necessitatis
Quia vt supra dictum, ly praedestinare
Est pars prouidentiae, quae scit ordinare
Effectus ex proximis causis venientes,
Tum vt necessarios, tum vt contingentes.
Et tamen ordo eius nescit variari
Licet mentes libere possint arbitrari
Sic ordo praedestinans nunquam it in vanum,
Liberum arbitrium licet sit humanum.

VII.

Numerus Deo certus tam quoad formale,
Est praedestinatorum, quam materiale
Quia nouit quot, & qui caelo inferendi,
Non augendi numero, neq; minuendi,
Imo nouit non solum praecognitionis
Rationes sed simul praesentationis
Cuiusdam principalis, nam praedestinati
Ad bonum vniuersi per se ordinati.

VIII.

Iuuant quoad effectum preces Beatorum
 Prædestinationem prædestinatorum
 Non tamen quoad actum nam hic est æternus
 Imo nihil aliud quam ipsemet Deus.

Q V Æ S T I O. XXIV.

De Libro Vitæ.

ARTICVLVS. I.

Librum vitæ, ad vitam seu conscriptionem
 Electorum in Deo dic cognitionem
 Nam hæc Metaphoricè liber appellanda
 Dum ab humanis venit Deo adaptanda
 Ut ad pugnam eligi dicuntur armati
 Qui ob id conscribuntur sic prædestinati
 Eliguntur à Deo in æternâ mente
 Conscriptione tali ipsa se legente.
 Hinc materialiter dicas idem ritè
 Prædestinationem, atq; librum vitæ.
 Non datur autem mortis liber reproborum
 Nam non fit conscriptio repudiatorum.

II.

Iste liber respectu Gloriæ est tantum
 Nam hæc electionis finis est, in quantum
 Per Gratiâ iuuantem, ultra vim innatam
 Transmittuntur electi in vitam beatam.
 At Gratiâ non habet finis rationem,
 Sed ad Gloriæ vitam ordinationem.

Sicut

Sicut non propterea fortes eliguntur
Ut tantum sumant arma quibus proteguntur
Sed ut pugnent in bello dum iam sunt armati
Nam ad hoc officium solum ordinati.

III.

Quidam de libro vite non possunt deleri
Nam qui predestinati non possunt haberi
Pro non predestinatis, cum talis scriptura
Dei sit noticia, non se mutatura,
Simpliciter ergo sunt in libro mansuri
Vitam æternam ut est in se habituri.
Alij secundum quid scribuntur, nimirum
Ut vita est in sua causâ, hinc non mirum
Si delentur e libro, quando excesserint
Ab ordine Gratiæ vltro defecturi
Nam dum quis in Gratiâ, meretur teneri
Scriptus, sed perdens illam, meretur deleri.

Q V Æ S T I O. XXV.

De Potentia Dei.

ARTICVLVS. I.

Potentia in Deo est summa actiua:
Nunquam tamen in illo dabitur passiuâ.
Nam Deus purus actus, perfectus, & patri
Nescius, sic conuenit eius maiestati.

II.

Hæc agens potentia Dei, infinita
Nam ut se Essentia eius habet, ita

Et Possesse summi Actus nullo terminatum,
Cui esse irreceptum, neq; limitatum.

III.

Omnipotens est Deus, nam possibilia
Absolute, per illum sunt factibilia,
Id est, quæ non implicant contradictionem
Sed subiecto maritant prædicationem
Fundatur autem istud summum Possesse Dei
In Esse quod nemini alligatur rei
Sed est in se pra habens cuiuscunq; omnes
Esse ei similis, des perfectiones.

IV.

Quod fuit, non fuisse, hoc non est subiectum
Sub posse Dei, quia pugnat per directum,
Et nullam Deo infert derogationem
Nam nullam factibilis portat rationem,
Quod factum est, verum est in natura rerum,
Fallum effici nequit, in quantum est verum.

V.

Quæ non facit facere potest ea Deus
Nam sub sapientiam totum cadit eius
Quicquid est factibile, & ordo iam datus
Rebus quæ sunt ei non est adæquatus
Ultra hunc potest Deus efficere plura,
Cuius Scire & Possesse sunt idem natura,

VI.

Hæc quæ facit, facere potest meliora
Et ut sint coram eo multo digniora
Sed quoad bonitatem non substantialem
Nam implicat sed tantum ad accidentalem

Quia

Quia species rerum instar numerorum,
Nequaquam mutandorum, ni destruendorum
Ita quaternarius non erit promotus
Ad se quinquenarium, ni pereat totus.
Alia sed bonitas, vt accidens data,
Quæ extra essentiam rei, sic locata,
Ista potest intendi: ita quem prudentem
Potest Deus facere magis sapientem.
Tamen alias potest multo meliores
Qualibet re quam fecit, atq; altiores
Faceret altiore illis bonitatem
Dans in esse apertam habet veritatem.

Q V Æ S T I O . XXVI.

De Diuina Beatitudine.

ARTICVLVS. I.

BEatus summè Deus, nam Perfectionem,
Supra perfectionem aliorum omnem
Habens in se vt sese, sibi se ostendit,
Intelligit, cognoscit, totum comprehendit,
Vnde bonum naturæ intellectualis
Perfectum id dicitur, cognoscere qualis.
Sit sufficientiæ in bono quod habet,
Hæc est beatitudo qua perfectus gaudet.

II.

Beatum dicas Deum iuxta intellectum
Quia intelligentis bonum est perfectum
Hinc & beati sumunt similitudinem,
Ad hanc intelligentis beatitudinem
Tamen intelligere & esse in Deo,
Secundum rem sunt vnum & idem in eo.

III.

Nostra beatitudo pro actu putata,
 Qui est intelligere nostrum est creatura
 Sed pro obiecto actus dum venit sumenda,
 Tunc Deus obiectiué ipsemet dicenda,
 Idem, beatitudo sibi est formalis,
 Nam & intelligendi actus eius talis,
 Quod á nullo alto eguit causari,
 Increatus nesciens ab extra beari.

IV.

Detergo suprema ^{scilicet} beatitudo,
 Est beatitudinum summa plenitudo
 In qua eminentius sunt felicitates
 Et desiderabiles quæuis voluptates
 Si de contemplatiuâ vis felicitate
 En habet tam de sui alta maiestate,
 Quam de cunctis creatis per ordinem omnem
 Continuum & certam contemperationem
 Quod si vis de actiua? totum quod seruatur
 In vasto vniuerso per hunc gubernatur
 Quod si vis de terrena? nonne voluptatem
 Ille habet gaudij? nōne potestatem
 Sceptri omnipotentis? an non diues ei
 Est sufficienti immo quicquid Regi
 Dignitas fert splendoris qui in terra degit,
 Hoc magis summo Regi qui & Reges regit,
 Et tandem habet famæ decantationem
 Totius creaturæ admirationem.

DE TRINITATE.

QVÆSTIO. XXVII.

De processione diuinarum Personarum. ARTICVLVS I.

IN Deo formaliter dic processionem,
Ad intra immanentem iuxta actionem,
Nam dum quis intelligit, ex hoc intus ei
Oritur conceptio intellectæ rei,
Quæ procedit ex ipsa vi intelligente,
Scilicet verbum cordis, dictum in dicente.
Arium, Sabellium habet reprobatum:
Nam iste causam mouet, & ille causatum.
II.

In Diuinis igitur hanc processionem
Verbi, voca Filij generationem,
Nam est à principio conjuncto viuente
Viuentis processio tali existente
Sub similitudine, in natura tali
Eadem numerica, videlicet quali
Filius quisquam homo de homine natus
Similis in specie Patri generatus.
III.

Per intelligibilem ergo immanentem,
Actionem Filium ais procedentem,
Ita per voluntatis quoque actionem,
Spiritus seu Amoris dic processionem

Secundum quod amatum manet in amante
Vna Dei natura se communicante
Licet sint intellectus & voluntas idem
In Deo, at non fluit amor, nisi quidem
Procedat intellectus a conceptione
Hinc alius ordinis ex distinctione.

IV.

Distinctæ ergo duæ hæ processiones
Quia ambæ distinctas habent rationes,
Similem enim sibi potest generare,
Moueri in aliquid volitum, amare,
Vnde Filij tantum generationem
Appella, sed Spiritus die spirationem.

V.

Plures processiones ne quæras in Deo
Quam duas: actiones nam tantum in eo
Hæ duæ immanentes, vt intelligentis
Qua generans & item qua amans volentis
At sentire ab extra inest, quod a pura
Est intellectuali remotum natura,
Et bonitas seu quicquid tale potest dari,
Spectant ad essentiam non ad operari,
Nisi vt sunt obiectum Dei voluntatis,
Operantis vbiq; in rebus amatis
Nec sit verbum ex verbo, amor ex amore,
Vt in nobis: nam Deus eminentiore,
Actu vno simplici intelligit cuncta
Vno vult, licet in se illa sint disiuncta
Hinc summa fecunditas, nec vilis defectus
Vbi perfectum verbum, & amor perfectus.

Q V Æ S T I O. XXVII.

De Relationibus Diuinis .

ARTICVLVS. I.

Reales in Diuinis dic relationes
Nam ibi sunt mutuz ordinationes
Seu per relationem sic significati
Respectus sed in rerum natura fundati,
Vt pote dum aliquz res sunt inclinatz
Ad inuicem, naturâ suâ ordinatz
Cum respectus per solam apprehensionem
Rationis quz facit hanc collationem
Vnius ad alterum, non in re fundatam
Cadat relationem, sed in mente natam .

II.

Relatio in Deo cum habeat esse
Essentiz Diuinæ, ipsa sit necesse
Quia quod habet esse hic accidentale
Translatum Deo habet id essentialē,
Tametsi in Diuinis a relatione
Essentia differat mentis ratione
Quia ly relatio respectum duorum,
Importat, qui inuicem, est oppositorum.
Verum in essentiz nomine non datur,
Talis respectus, simplex, vna adoratur .

III.

Realiter distinctæ hæ relationes
Quia habent reales oppositiones
gecus non esset Dei Trinitas realis
Sed rationis, error Sabellij talis

Et sicut substantia Dei unitatem
Continet ita quoque Dei Trinitatem
Multiplicat realis relatio, quia
Per hanc sunt Tres distincti & non dicas Trias.
Nam distinctio iuxta rem sit relatiua,
Non absolutam, sui nunquam distinctiuam.

IV.

Quatuor in diuinis hæ relationes,
Nam duæ actiones : hinc processiones
Duæ ad intrat : quarum qualibet duorum
Ut diximus, respectus fert oppositorum.
Vnus est principij, alter procedentis,
Vtriusque in vno esse permanentis.
Paternitas cum verbi Filiatione
Spiratio amoris cum Processione.

Q V Æ S T I O. XXIX.
De Personis Diuinis.

ARTICVLVS I.

Bona definitio est personæ talis
Nempe individua est rationalis
Naturæ substantia : nam per bonam artem
Exprimit definiti veram liber partem,
Genus ly substantiæ : reliqua sunt loco
Differentiæ quia dicitur naturam voco
Rationalem, ligo ad rationale
Et de personam nomen, nomen speciale
Postremo reperitur tam universale
In quolibet genere quam particulare.

Tamen indiuiduū modo speciali
Claret in substantiæ genere totali,
Nam substantia prima indiuiduatur
Per se ipsam, accidens per illam, hinc datur
Indiuiduum modo specialiori
In rationalibus, & perfectiori,
Quoddamq; speciale nomen ei dona
Et dices quia nomen eius, est Personæ

II.

Persona non est idem quod est essentia
(Sic absolute) neq; quod substantia
Neq; quod Hypostasis, nam dum rationes
Differunt, differentes tradunt notiones,
Cum ratio personæ supposito soli
Quadret rationalis naturæ hinc noli
Tu identificare quæ stant strictiora
Cum eis quæ discurrunt vt communiora,
Quia quod illa tria, in substantiarum
Toto signant genere & hoc tantum ipsarum
In rationalium genere arctata
Substantiarum, signat persona vocata.

III.

In diuinis personæ nomen est ponendum
Quoniam illud venit persona dicendum
Quod est quoddam subsistens in rationali
Natura ac ordine intellectuall
Perfectissimum & tamen excellentiori
Modo attribuendum ipsi Creatori,
Quam vlli creaturæ, vt supra ostensum
De nominibus, Deo quæ pendimus censum.

Et licet

Et licet quoad vocem non inueniatur
Persona in scripturis, tamen ibi datur
Quoad significatum, vt maxime entis
Per se, perfectissime & intelligentis.

IV.

Et signat in diuinis ly relationem
Per modum substantiat nam distinctionem
Solam dic in diuinis per relationes
Originis, eadem in natura omnes.
Vnde relationem vt rem subsistentem
Scito ibi, non autem prout inhaerentem,
Nam accidens in Deo nescit locum sibi
Sed quicquid est, ipsa est essentia, ibi.

Q V Æ S T I O. XXX.

De pluralitate Personarum in diuinis.

ARTICVLVS. I.

Non vnã in diuinis, sed plures personas
Quæ Græcis Hypostases dici solent ponas
Nam ibi in natura intellectuali
Plures res subsistentes vi suppositali.
Tum quod persona signat ly relationem
Paternitatem, siue Filiationem,
Siue Processionem vt rem subsistentem
In natura diuina distincte manentem,
II.

Tres tantum hæ personæ: nam relationes
Ibi tres, statuentes personationes
Paternitas, cum Nati Filiatione,
Spiratio, Spiritus cum Processione

Sunt

Sunt quatuor, sed tantum tres personatiuae

Ac trium distinctorum sunt constitutiuae

Nam spiratio Patris ac Nati actiua

Nec Patris nec Filij est constitutiua

Sed ab utroq; vna ad spirationem

Passiuam, oppositam fert relationem.

III.

Termini nil in Deo ponunt numerales,

Nam nec essentiales nec sunt personales.

Nec à multitudine prædicamentali

Ad diuina aptantur, sed Transcendentali

Quæ nil, negationem præter remouentem

Addit supra res, iuxta modum transcendentem

Et secundum vnius altam rationem

Solam supra Ens dantis indiuisiõnem.

IV.

Ly persona est tribus in diuinitate

Commune, rationis sub communitate

Quia significato suo personali

Dicit rem in natura intellectuall

Distinctam ab alijs, vti singularem,

Vagum indiuiduum determinat qualem.

Non tamen ly persona vel negationis

Dicit communitatem, vel intentionis.

Quia modum essendi determinans rei

Quiddam ponit, distinctum quid subsistens Dei.

Nec ly personam rei sub communitatem

Loca: vt essentiam seu diuinitatem

Dicit communem tribus, nam sic sequeretur

Quod tantum vna trium persona daretur.

QVÆ

Q V Æ S T I O, XXXI.

De his quæ ad vnitatem vel pluralitatem
pertinent in Diuinis .

ARTICVLVS. I.

TRinitas in diuinis id determinatè
Dicit, quod pluralitas indeterminatè,
Quasi trium vnitatis: nam pluralitatem,
Colligit, essentiae sed ad vnitatem
Id circò adoranda hæc in vnitatem
Trinitas, & vnitatis hæc in Trinitate.

II.

Alius masculinè nominat personam,
Hinc alium à Patre natum rectè ponam,
Non tamen alienum, nam similes sibi:
Nec diuersum nam vna substantia ibi:
Nec aliud: ni dicas ratione bona
Aliud suppositum, alia persona .

III.

Dictio exclusiua solus, si sumatur,
Cathegorematicè, nunquam adiungatur
Essentiali cuiquam termino Diuino,
Quia solitudinem arguit omninò,
Et sic solitarium nominaret eum,
Quem vt unum sic trinum adoramus Deum
Per Synathegoriam tamen adiungenda
Prout cuncta alia dicit excludenda,
Quòd non ad consortium vadant prædicat
Nec æquiparentur Dei maiestati

Nam Deo saeculorum Regi immortali,
Soli honor, gloria, quia soli tali.
IV.

Personali termino ly solum aptatum.
Non quadrat dum commune adest praedictum
Nam quamvis solum Patrem Deum appellabo,
Nec Natum nec Spiritum tamen separabo
Sed dicam t ille Deus qui solus vocandus
Pater, Deus est, Deus ritè appellandus.

Q V Æ S T I O . XXXII.

De Diuinarum personarum cognitione.

ARTICVLVS. I.

Non putet homo posse Dei Trinitatem,
Cognosci Naturalem per sagacitatem
Nosse nostrum nam primo est creaturarum,
Tum Dei, principium vtriusque illarum.
Sed hoc ad essentia spectat vnitatem
Non autem personarum ad pluralitatem
Immo excellentia esset derogare
Fidei, Trinitatem sic investigare.

II.

In Diuinis ponenda quaedam notiones
Nam per has personarum scis relationes,
Scilicet quod tres qui sunt vnum Deitate.
Sunt tres notionibus Sed simplicitate
Saluatâ Deitatis, quam consideramus
Iuxta posse & iuxta posse nominamus.

III.

Cognoscendi Personas cum sint rationes
Quinq; propriae, quinq; hinc hæ notiones.

Notio est ratio ipsa cognoscendi
Personam, origine, modo procedendi

A quo alius vel quā ab alio modi
Hi duo sūt totius originis nodi

Pater cum sit á nullo, per negationem
Innascibilitatem habet notionem,

Sed quia sunt ab ipso duo procedentes
Duas hinc notiones habet exprimentes

Tam & Paternitatem Natum generando
Quam & spirationem Spiritum spirando,

Natus quod generatur Filiationem

Habet sed quia spirat hanc spirationem
Habet cum Patre vnā communem actiuam,
Spiritus tandem illam habet vt passiuam,

Dictam Processionem, ipse procedendo
Ab alijs & nullam á se producendo.

IV.

Circa has notiones olim opinati

Contrariā nonnulli nec sunt innodati
Hæresis periculo quia indirecte

Hæ ad fidem pertinent sed modo perfecte
Ita teneri debēt quales iudicauit

Ecclesia, & quales iam determinauit.
Indirectum ad fidem dum t u Samuelem

Credis Helcanæ natum: sed iam sic fidelem
Credere est necesse: ne nūc consequatur

Perfidum, si scripturæ falsum adscribatur.

Q V Æ S T I O. XXXIII.

De Persona Patris.

ARTICVLVS. I^o

TOcius principium Pater deitatis
Atq; maior donantis vi auctoritatis
Nam vt à principio ab eo procedunt
Filius & Spiritus licet non recedunt
Ab eodemmet Patris esse quod his datur,
Inde nec quisquam minor, nec principiatur
Nam originem tantum, non prioritatem
Signat ly principium: nec causalitatem
II.

Nomen Pater proprium est Patris personæ
Nam per id solus Pater est in notione
Paternitatis qua it in distinctionem
Ab alijs, & qua it in relationem
III.

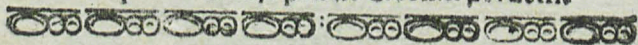
In diuinis ly Pater prout personale
Per prius est dicendum quam essentielle
Quia illud æternum, hoc sub tempus natum
Illud perfectum istud a simili datum,
Patrem dic simpliciter, dum Pater naturam
Filio communicat sed dum creaturam
Deus creat, secundum aliquid vocandus
Pater, prout creator uenit appellandus
Vel^{ut} glorificator est adoptiuorum
Elargitor gratiæ Pater filiorum.

IV.

Ly ingenitus patri proprium vocatum
Innascibilitatis per significatum.

Nam non est ab alio, item quia idem

Est a quo sunt alij, prout dictum pridem.

Q V Æ S T I O. XXXIV.

De Persona Filij .

ARTICVLVS 1

Verbum proprie sumptum, non est essenziale
Nomen est in diuinis, verum personale.
Nam nominat de Patre Natum procedentem
Conceptum intellectus ibidem manentem.

II.

Hinc proprium Filio, nam processionem
Per intellectum, vocas generationem

III.

Atq; in hoc ly verbum & ad creaturam
Importatur respectus, nam Deus naturam
Habet sic eminentem quod se cognoscendo
Cognoscit & omnia, sed non diuidendo
Actum cognitionis, nam vnico semet
Intelligit perfecte & eodem temet.
Sed id verbum est Dei representatiuum
Tantum, creaturarum verò & factiuium.
Vt Dei scientia est cognoscitiua
Dei, creaturarum tamen & factiua

QVÆSTIO. XXXVI

De Imagine.

ARTICVLVS. I.

IMago in diuinis nomen personale
Si proprie sumatur nam & ipsum tale
Quod importet personæ seu processionem
Seu dicas originem quia rationem
Imaginis dicimus vt ipsa procedat
Ex alio, & ad quem similis accedat
Per similitudinem in specie rei
Vel saltem in aliquo signo speciei
II.

Hinc proprie Filius imago vocetur
Quia solus proprie similis habetur
Qui procedit vt verbum, & exinde ei
Summa similitudo quadrat speciei

QVÆSTIO. XXXVI.

De persona Spiritus Sancti.

ARTICVLVS. I.

Persona quæ per modum amoris procedit
Sub proprium aliquod nomen non succedit
Nam & relationes quæ accipiuntur
Iuxta processionem amoris, dicuntur
Esse innominatæ: hinc processionem
Dum eas nominamus vel spirationem,
Potius clarent per has nominationes
Actus notionales, quam relationes.

Sed ex usu scripturæ cui semper statur
Persona hæc Spiritus Sanctus nominatur
Et sat conuenienter, quia motionem
Designat ly Spiritus, & impulsionem.
Amor verò impellit, mota voluntate
Amantis in amatum: Tum communitate
Nominis ly Spiritus nam quod est commune
Ambobus, id proprie vocabis impune
Quod ambo communiter: tandem Sanctitatem.
Ordinatis in Dei iunge maiestatem.
Et, Spiritus & Sanctus: non sumas seiunctim
Si vis ut sit proprium vni, sed coniunctim,
II.

A Patre & Filio duc processionem
Huius Sancti Spiritus per spirationem,
Et à Filio, inquam, quia sequeretur
Alias, quod ab illo non distingueretur
Tum quod nihil amemus, ni concipiamus
Mente, amorem ergo à verbo ducamus,
Tum quod ordine gaudent immateriales
Ab vno procedentes, & hoc quia tales,
Absq; processionis nam ordine tantum
Sunt materialia, talia in quantum,
Vt ab vno cultelli fabro procedentes
Nullum sunt ad inuicem ordinem habentes.
In diuinis igitur debet assignari
Ordo, sed non alius quisquam potest dari
Nisi ordo naturæ, ordo hic supremus
Quo ex alio esse alium docemus.

III.

Ideo potest dici, quod *Immediate*
Spiritus a Filio: atq; mediate
A Patre per Filium procedat sed harum
Locutionum vis est tantum personarum
Respectus non virtutis Spiritus spirantis
Quia vna est virtus tam ipsius dantis
Patris talem Filio, quam accipientis
Filij, ac spirando vna producentis
Vnde nec plus nec prius quicquam ibi ponas,
Æquales, coeternas confitens personas.

IV.

Hinc Pater cum Filio Spiritus spirati
Vnum sunt principium, nam considerati
Quoad proprietatem hanc non distinguuntur
Sicut nec relative in hac opponuntur
Nam hæc significatur modò substantiui
Isto ly principium, & non adiectiui
Hinc á forma quam dicit, a proprietate
Vna, ly principium gaudet vnitatem
Et sic vnus spirator ibi substantiue
Licet duo spirantes sumpti adiectiue
Quia sic actionem exprimis eorum
Quæ actio duorum est suppositorum.

Q V Æ S T I O. XXXVII.

De nomine Spiritus Sãcti, quod est Amor

ARTICVLVS. I.

Nomen Amor, conceptum essentiali
Sumitur in diuinitis, tum & personali.

Essentiali, quia sic amantis tantum
Habitudinem solam dicit in amatum,
Quod omnibus personis aequae debes dare,
Sicut intelligere, ita & amare,
Personali conceptu nam sic procedentem
Amorem significat, ac se imprimentem
Rem amatam in ipso amato volente
Ut verbum concipitur in intelligente.
Non tamen sic, amorem ut essentialem
Vnum ponas, alterum ut notionalem
Nam unus amor ibi, sed distinctionem
Eiusmodi cudi mus nos per rationem.
II.

Pater atq; Filius si notionale
Sumas ly diligere (non essentiali)
Tunc se Sancto diligunt Spiritus nam quantum,
Illud notionale, spirare in tantum
Significat amorem sicut & florere
Et flores producere & sicut dicere
Est verbum producere: ac sic procedente
Amore se diligunt ambos complectente.

Q V A E S T I O. XXXVIII,

De nomine Spiritus Sancti, quod est donum.
ARTICVLVS. I.

Ly donum, personale quia a quo datur
Est eius, & cui datur, & gratis donatur
Tali rationali creatura dono
Fruitur sed desuper ut coelesti bono

Dum gratis sit diuini verbi & amoris
Procedentis particeps: sic vt Sancti moris
Vere intelligere & bene amare
Deum valeat, ad quem valet anhelare
Huius doni datio licet temporalis
Dum eo sibi dato sic rationalis
Creatura fruitur: Tamen æternalem
Doni aptitudinem dic non temporalem
II.

Donum personaliter quando est prolatum
Tunc Sancto Spiritui proprium vocatum
Quia irredibilis donum est datio
Ergo gratuita mere donatio,
Ratio gratuita sed donationis
Extra intentionem retributionis
Est amor nam nos ipsi quemcumq; amamus
Ei bonum volumus, ei illud damus
Hinc amor primi doni habet rationem
Ferens Spiritus Sancti nominationem
Qui procedit vt amor, ac vt primum donum
Per quod donatur nobis multum Dei bonum
Atq; licet Filius Dei quoq; datur
Tamen & is ex Patris amore donatur.

Q V Æ S T I O. XXXIX.

De Personis ad essentiam relatis &

ARTICVLVS I.

Essentia, persona, idem sunt in Deo
Quia relationem persona in eo

Designat in natura eius subsistentem,

Ab ea secundum rem nihil differentem

Atamen realiter ibi distinguuntur

Tres personæ inter se quia opponuntur

Ad inuicem reales per relationes

Hinc & reales ibi dant distinctiones

II.

Vna est essentia trium personarum

Et tres huius unius: nam ista illarum

Habet se tanquam forma indiuiduorum

Plurium genitio casu ponendorum

Cum nos intellectus rerum diuinarum

Hic cognitor ex modo rerum creatarum

Nec dicimus aliquid suæ formæ esse;

Sed si dicere velis, iungendum necesse

Aliquod adiectiuum: ita dices recte,

Iste Petrus est homo virtutis perfectæ.

III.

Nomina essentiæ Dei substantiua

Quædam sunt; quædam vero sunt & adiectiua.

Ac de tribus personis illa singulari

Número prædicantur: sed ista plurali.

Nam significat vnâ formam substantiuam.

Pluribus suppositis datur adiectiuum.

Ita vnum æternum dicam substantiue,

Et tres æternos dicam quando adiectiue.

IV.

Essentiæ diuinæ nomina concreta

Vi suppositionis procedunt discreta

Quia pro essentia supponunt dum puram
Significationis suae conseruant naturam.
At dum eis adiunctum quid notionale
Tunc eliciunt ex se nomen personale
Hinc ly Deus, pro quavis trium personarum
Aliquando supponit, aliquando harum
Pro vna, vel duabus, vel tribus coniunctim
Vel pro ipsa natura, illis non disiunctim.

V.

Essentiae diuinae nomina abstracta
Nequaquam pro personis veniunt contracta
Nam essentiae Dei non attribuuntur
Propria personarum quibus distinguuntur
Nec ex significandi modo pro personis
Proprium essentiae quidpiam supponis
Alias distinctio ne dum personarum
Sed esse essentiae simplicis illarum.

VI.

Et quamuis personale nomen adiectiue
De esse Dei nescis dicti. substantiue
Tamen potest varie, quia personarum
Realis identitas cum Esse illarum

VII.

At essentialia quoque attributa
Personis appropriata: dum a nobis, puta,
Aut per viam similis dant cognitionem
Aut via dissimilis dant perfectionem.

VIII.

A Sacris Doctoribus, ratione data,
Quae essentialia, personis aptata

Deus ut absolute Ens, æternitatem
Sic patri adscribimus en conformitatem,
Alijs principium Pater Deitatis,
Et non a principio prout clarum satis,
Species est Filij nam formositate
Est perfecta imago nitens claritate
Vsus Spiritus Sancti cum frustione
Nam & nos hoc fruimur ex donatione,
Deus in quantum vnus: patri vnitatem
Adscribe, sed Filio da æqualitatem
Tum Spiritui Sancto da connexionem
Horum autem omnium audirationem,
Vnum nil præsupponit, comparatione
Aequalitas subsistit, nexus vnione.
Deus in quantum causat Patri potentiam
Tribus, principij ob eminentiam.
Sed mox Sapientiam Filio, interni
Nam ille intellectus verbum est paterni,
At quoniam Spiritus Sanctus, amor Dei,
Tunc scito bonitatem adscribendam ei.
Deus in quantum suos respicit effectus,
Patri, ex quo, adscribe: quia intellectus
Noster tali termino vim efficientis
Causæ connotat cuncta à se producentis.
Tum Filio, ly per quem, nam velut ad normam
Sunt per Sapientiam, & quasi per formam.
Tum Spiritui Sancto, ly in quo, creata
Nam ad finem ducuntur in hoc ordinata.

Q V Æ S T I O . XL.

De personis in comparatione ad relationes siue proprietates.

ARTICVLVS. I.

Sunt & proprietates & relationes
In ipsismet personis: sic quod tamen omnes
Sunt ipsemet personæ: nam singulæ harum
Proprietatum, sunt vt formæ personarum
De ratione autem formæ est necesse
Cuius forma dicitur & in eo esse
Ac proprietas vt est res, Dei vocata
Essentia, personæ identificata

II.

Distinguantur personæ, per relationes
Potius originis quam processiones
Nam per relationes perse & priori
Sensu, per origines vt posteriori
Dum origo personam vel constituendam
Vel iam vt constitutam habet supponendam

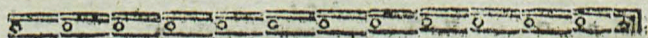
III.

Abstractis intellectu non personalibus
A personis diuinis proprietatibus
Adhuc manent personæ nam illæ personæ
Non ita constitunt: sed si tu seponas
Abstractiue ab eis has quæ personales
Proprietates mere, tunc iam quia tales
Personarum proprie sunt constitutiue,
Si auferre, personarum secum ablatiue.

IV.

IV.

Generare, spirare, habentur actiuæ,
 Generari, spirari, habentur passiuæ
 Originem passiuas proprietatibus
 Priores concipimus & personalibus.
 Nam se habent ut via; licet posterius
 Secundum rem in Deo nil sit, & nil prius.
 Illas autem actiuas, relationibus
 Priores concipimus non personalibus
 Nam sic notionalem actum, ly spirare
 Antequam proprietatem relatiuam dare
 Cogitur intellectus, quæ innominata
 Patri atq; Filio communis vocata.
 At vero proprietas Patris personalis
 In quantum relatio, mox supponit talis
 Actum notionalem ante se, nam omnis
 Fundatur super actum vis relationis.
 Sed dum proprietatem Patris ita ponam.
 Personalem: quod eius statuat personam.
 Actum notionalem tunc posteriorem
 Dic, nam scis actione personam priorem.

Q V Æ S T I O. XII.

De personis in comparatione ad actus
 notionales.

ARTICVLVS I.

Actus notionales sunt attribuendi
 Personis quia hi sunt notæ distinguendi

Secundum origines personas in Deo,
Vnius ab alterâ vt ordo in eo

II.

Hi non voluntarij principiativæ
Si sumuntur in Deo, sed consecutivæ
Quia ex voluntate Naturæ generare,
Sive ex voluntate Spiritum spirare
Nunquam hic ablativus has veras efficit
Quando habitudinem principij dicit.
Nam ita referendus est ad creaturas
Tanquam ad principij creaturis facturas
Aliter & aliter cum hæc possint esse
At persona prout est, vt sit, est necesse
Vnde nunquam voluntas, sed est diuinarum
Principium, natura Dei, personarum.
Tamen concomitanter sumpta voluntate
Deus generat, spirat nam in Deitate
Sua ex quo vult esse, sic dicitur Deus
Voluntate sic natus generatur eius
Ex eo quod Filium Patrem generare
Vult; aut quod cum Filio Spiritum spirare.

III.

Non de nihilo autem sunt notionales
Actus, sed ex aliquo, maxime vt tales.
Nam habet Natus sui generationem
Per intelligibilem emanationem
Ex Patris substantia, cui communicavit
Totam Deus qui Deum vere genuit

IV.

Generandi in omni ponas generante
Potentiam, spirandi quoq; in spirantes
Nam ibi sit necesse, ubi generandi
Actus est principium, vel ubi spirandi.
V.

Hæ potentia ipsam diuinam naturam
Significant in rectos in obliquo puram
Relationem: quia id quo generare
Potest Pater, vel quo cum Filio Spirare
Est ipsa essentia: at proprietatem
Personalem statues per obliquitatem.
VI.

Ac ad plures personas actus terminari
Notionalis nequit nam multiplicari.
Nequit persona, cum sit subsistens in Deo
Relatio, vnius ordinis in eo.
Et Deus intelligit vno vniuersa
Actu, vno vult in se omnia immersa.
Tum quod naturaliter quæuis emanata
Personas, at natura est determinata
Ad vnum: tum quod quæuis sui vnitatis
Perfecta, nec rumpitur multiplicitate.

Q V Æ S T I O. XLII.

De æqualitate & similitudine diuinarum
personarum ad inuicem.

ARTICVLVS. I.

I**NDiuisis personis dic æqualitatem,**
Nam credis essentia Trium vnitatem

Alia essentia sic distraheretur

Si quid maius aut minus in ea daretur

II.

Ac persona procedens, ipsi producenti

Coeterna, natura namq; procedenti

Principium perfectum, cuius vis actiua

Absq; motu, instanti nullo successiua

III.

Absq; prioritate hinc in Trinitate

Ordo naturæ: omnis nam fit comparate

Ordo ad principium, quod in Deo toto

Est iuxta originem, tempore remoto.

IV.

Magnitudine Patri, Filium æqualem

Dic, nam ambo naturæ eandem totalem

Habent perfectionem qua dicitur Deus

Magnus, nam perfectio magnitudo eius

V.

Tam iuxta essentiam quam relationem

Quam originem dicas Patris mansionem

In nato & conuersim; nam vt Pater sibi

Est sua essentia, sic & natus sibi

Ac essentia Patris est in nato tota,

Et eadem nati nil extra Patrem mota

Tum quod oppositorum vnum relatiue

In altero vicissim manet inclusiue

Tum processio verbi quod sit in dicente

Et quod verbo dicitur, sit in verbi ente.

VI.

G

Patet

Pater atq; Filius vt in maiestate
Aequales, sic æquales & in potestate
Quia ambo eiusdem sunt perfectionis
Qua data, consequenter potentiam ponis

Q V Æ S T I O. XLIII.

De missione Diuinarum Personarum.

ARTICVLVS. I.

Missio vt importat ductam a mittente
Originem atq; vt in creato ente
Nouum quendam importat modum existendi
Sic personis conuenit Quia procedendi
His conuenientia, & in re creata
Nouiter existendi cui aliqua data
Sic a Patre Filius est missus & datus
In mundum secundum quod capit incarnatus
Esse & haberi hic, licet habitauit
Ante in toto mundo, qui mundum Creauit.

II.

Hinc talem missionem atq; dationem
Dic temporales tantum sed spirationem
Et generationem, aeternam spirari
Namq; Spiritum Sanctum, atq; generari
Filium, determinant vt processiones
Aeternas, vltra omnes limitationes
At mitti nunc, dari nunc, nouo modo esse
Temporali termino claudantur necesse

III.

Iuxta solam gratiam gratum facientem
Intellige personam mitti descendentem

Nam

Nam Deus in aliqua re rationali
Est nouo modo, sola ratione tali.

IV.

Mittitur ab alio nunquam neq; datur
Pater, nam ab alio non originatur.

V.

Hinc quamuis per gratiam Pater habitare
In re rationali potest, ac se dare:

Tamen cum ab alio nequaquam procedat
Nequaquam dici potest quod missus accedat.

Sed Filius & Sanctus Spiritus mittuntur

Congruè, ab alio quia producantur,
Ac dic inuisibilem istam missionem.

Dum per gratiam sumunt habitationem.

VI.

Sic mittuntur ad omnes qui hanc missionem
Gratiae in se, atq; innouationem

Quandam habent per illam: nam inueniuntur
Ista duo in illo ad quem sic mittuntur

Sic puta quis hominum per hanc innouatus
Actus miraculorum, cui gratis datus

VII.

Visibiliter quoq; missi, per creatura
Aliqua, missione sua demonstrata.

Nam ex visibilibus hic sumimus omnem
De inuisibilibus intellectionem.

VIII.

Sed scito: temporales istas missiones
Si referas aeternas ad processiones

Tunc illa tantum mittit persona, ipsius
Missa quæ principium ac ita solius.
Est missionarius Patris Natus Dei
Siquidem solus Pater principium et
Sic & Spiritus Sanctus qui processionem
Sui habet, unicam per spirationem
Duorum spirantium, ab his missus datur.
A quibus sic in simul æterne spiratur.
Si autem consideres personam mittentem
Principium effectus, quem hac consurgentem
Vides ex missione, tunc cum Trinitatis
Indivisa opera ad extra, creatis.
A tota Trinitate persona mittitur,
Ac ipsa se persona mittit, & largitur.

Laus Unitati sit in Trinitate
Et Trinitati sit in Unitate.

**ADM RR. PP. MODERATORI-
BUS ALMI GENERALIS STUDII
PATAVINI ORDINIS PRAEDICA-
TORVM PATRIBVS OPTIMIS ET VIRIS
DOCTISSIMIS.**

Anno, 1627.

FR. Raym. Madrowic ibidem tunc Lector
creatus, hæc gratitudinis suæ memoriam
in scripto obtulerat anagrammata.

I.

Admodum Reuerendi Patres Moderatores
Almi Studij Patavini.

A N A G R A M M A.

Adeste ô Viri, dudum super oltm. tanta admira-
anda mere pretiosi.

II.

Franciscus Cortius Venetus, Magister, Oro-
dinis Prædicatorum.

A N A G R A M M A.

Oro scis te? es candidus Gratij. Fratrum
eor, penu scientiarum. W.

G 3

III.

III.

Petrus Martyr Piazzola Patavinus Prædicator Generalis Ordinis Prædicatorum.

A N A G R A M M A.

Ipse zelo Dei plenus, instar tridis irrorat arida, domi sanat, purgat prava peccatorum.

IV.

Angelus Andronicus Venetus, Magister, Ordinis Prædicatorum.

A N A G R A M M A.

Cygnos moues vsu candide, annis Nestor, gradu Pater literarum.

V.

Adrianus Leonycus, Patavinus, Magister, ordinis Prædicatorum.

A N A G R A M M A.

Is suada sana, in auctoritate digna, vir primus, in corde leo primus.

VI.

Benedictus Cola Patavinus, Magister, ordinis Prædicatorum.

A N A G R A M M A

Venerande Doctor, Magnis, optimis par, viceret
ta auctis laudibus.

VII.

Benedictus Bouius Feltrensis, Magister ordi
nis Prædicatorum.

A N A G R A M M A

Urbini aptus es Vir doctissime, admirande, co
ti refulgescens orbi.

VIII.

Marcus Ferro Venetus, Baccalaureus Ordinis
Prædicatorum.

A N A G R A M M A

Doctrinâ mirâ campus aureus, labore deuino
cto arcus ferreus.

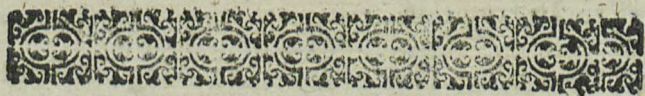
IX.

Ludouicus Bruni de Lentico Lector ordinis
Prædicatorum

A N A G R A M M A

Non pridem ille dictus Baccalaureus, docet
in ori rorido, W.

AD ZOILVM.

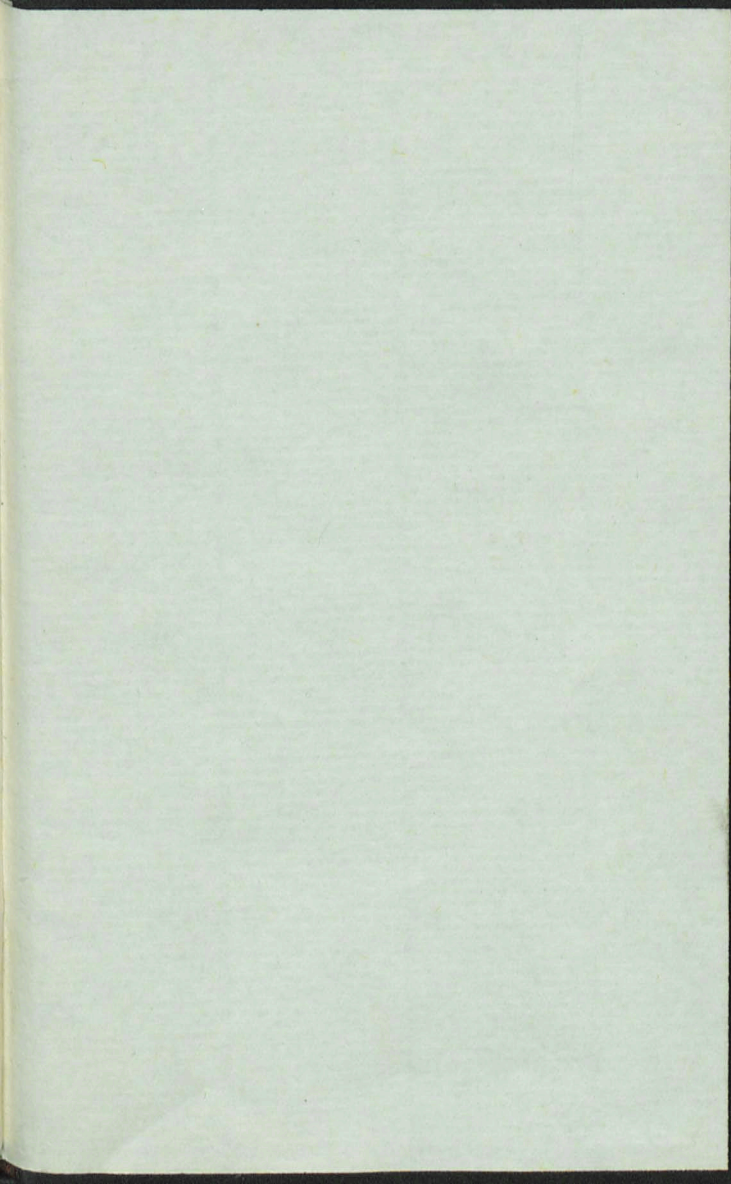
Andreas Alciati. Emblemata CLXXIX.

Quid rapis heu? Porgene vocalē sœua cicadam
Pignoribusq; tuis sercula dira paras?
Stridula stridentem, vernam verna, hospita la dis
Hospitam, & aligeram penniger ales auem
Ergo abice hanc prædam, nã musica pectora sũ
Alterum ab alterius dente perire nefas. (mũ est

6441
4

AD ZOILEM

ALICE ALICE FIDELIA CLXXIX

Quod si non fuerit, quod si non fuerit
Quod si non fuerit, quod si non fuerit
Quod si non fuerit, quod si non fuerit
Quod si non fuerit, quod si non fuerit
Quod si non fuerit, quod si non fuerit
Quod si non fuerit, quod si non fuerit

©prawa wykonania

Henryk Świdlerowski

Wrocław, dnia 11 VII 1988

